

ΙΛΙΞΟΣ

Τα έργα των νέων,
οι σκέψεις των μεσήλι-
κων
και οι ευχές
των γερόντων
είναι τα καλύτερα,
τα πιο ενδεδειγμένα.

Υπερείδης

**Κυκλοφόρησαν
οι νέες εκδόσεις των έργων
της ιδρύτριας της Θ.Ε.**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ

**Η Φωνή της Σιγής
Το Κλειδί της Θεοσοφίας
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό**

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία
και στα γραφεία της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,

T.T. 106 71

Τηλ. + Fax. 210 3610961

Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Το Κλειδί της Θεοσοφίας 18€

Η Φωνή της Σιγής..... 10€

Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό 10€

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός: 4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email(περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email(Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Εκδότης - Διευθυντής: Θεόδωρος Κατσιφής

Επιμέλεια ύλης: Κρυσταλλία Ιωαννίδου, Ιφιγένεια Κασταμονίτη

Μεταφράσεις: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008

Εκείνο που θέλει ο αληθινός αποκρυφιστής δεν είναι γνώση ούτε ανάπτυξη ή, ακόμη, δύναμη για τον ίδιο. Αλλά έχοντας αποκτήσει επίγνωση ότι η αρμονία – μέρος της οποίας αποτελεί ο ίδιος – έχει κατακερματιστεί στο εξωτερικό πεδίο, αναζητεί το μέσον να μετατρέψει τη δυσαρμονία σε αρμονία ανώτερου επιπέδου. Αυτή η τελευταία είναι η Θεοσοφία – η Θεία ή Συμπαντική Σοφία –, η ρίζα από την οποία αναφύονται όλες οι «θρησκείες», δηλαδή όλοι «οι δεσμοί που συνενώνουν τους ανθρώπους μεταξύ τους». Και αυτή είναι η πραγματική έννοια της λέξης «θρησκεία».

Επομένως, Θεοσοφία δεν είναι μια «θρησκεία» αλλά αυτή η ίδια η θρησκεία, εκείνο που «συνενώνει τους ανθρώπους μεταξύ τους» σε μια Παγκόσμια Αδελφότητα.

ΑΝΟΝ (ψευδώνυμο της Ε.Π.Μπλαβάτσκι)

Περιοδικό Lucifer, Σεπτέμβριος 1887

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	Σελ.
Θεόδωρος Κατσιφής: Επιστήμη και Θεοσοφία	3
Radha Burnier: «Εκείνοι που ζητούν να λάβουν, θα λάβουν»	5
Χ.Σ. Όλκοτ: Η «Ενδιάμεση Φύση» του Ανθρώπου	10
Γεώργιος Κουκουβίνος: Ασύνδετα – Αυθαίρετα – Αναπόδεικτα	19
Σωτήρης Νικολακόπουλος: Ταξίδι.....	21
Κατά Γρηγόριο Παλαμά: «Πορεία προς τη Θέωση».....	22
Έρικα Λέτσερις Γεωργιάδη: Η Θεοσοφική Εταιρεία στην Ελλάδα	24
Αικατερίνη Νοτιά: Η Ρεφλεξολογία και το Όχημα της Ψυχής	28
P. Λίβινγκστον: Το Αίσθημα του Ωραίου.....	33
Λόγια φιλοσόφων: Κάλλος - Καλοσύνη.....	38
Γεώργιος Σιβρής: Ακμή και Παρακμή των Αθηνών	39
Φιλόλαου του Πυθαγόρειου: Αποσπάσματα.....	42
Ιγιγένεια Κασταμονίτη: Ήλιος Ακτινοβόλος	45
Κρυσταλλία Ιωαννίδου: Ντάρμα, Το Αιώνιο «Καθήκον» της Ζωντανής Οντότητας	53
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ	
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ	

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά.

Αν και βρίσκεται ακόμη υπό κατασκευή, αρκετά τμήματά της είναι ήδη

On Line. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση

webmaster@theosophicalsociety.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Θεόδωρος Κατσιφής

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ με το έργο της κατέδειξε τη στενή σχέση της εσωτερικής με την θύραθεν επιστήμη. Πολλές έγκυρες σήμερα επιστημονικές γνώσεις πρωτοείδαν το φως στη θεοσοφική παράδοση. Για την επιτυχή εκμετάλλευση αυτής της σιναφείας και όσμωσης, και κυρίως προς αποφυγήν «κόμισης γλανκός εις Αθήνας», η συγκριτική μελέτη είναι θεσμός στο σύστημά μας και σκοπός της Θεοσοφικής Εταιρείας.

Σήμερα οι επιστημονικές αποκαλύψεις έχουν κυριολεκτικά εκθαμβώσει, έχουν σασιώσει τον άνθρωπο, όσο ψηλά κι αν βρίσκεται διανοητικά. Η καινούργια πίστη είναι ότι η επιστήμη έχει την απάντηση για κάθε πρόβλημα. Όμως, ανάμεσα στα τεράστια, ομολογούμενως, οφέλη έχουν ξεφυτρώσει και τρομερά ζιζάνια από την ανθρώπινη άγνοια και τον εγωισμό. Με κίνητρο το οικονομικό συμφέρον, την επιθυμία για εξουσία, την απληστία και ό,τι άλλο παρέχει ο ανθρώπινος εγωισμός, καταφέρνουν να κατευθύνουν την επιστημονική προσπάθεια σε τομείς που έντονα προβληματίζουν ακόμη και την ίδια την επιβίωση του ανθρώπου σε έναν πλανήτη που καταντά άθυρμα παντός άφρονος παίκτη. Τα σενάρια καταστροφολογίας πληθαίνουν συνεχώς. Διάσημοι επιστήμονες προτείνουν τον ταχύ, σχετικά, εποικισμό άλλων πλανητών σαν λύση για την περαιτέρω επιβίωση του ανθρώπου. Θεσμοί αιώνων, θρησκείες, ιδεολογίες, ανθρώπινες αξίες κατακλύζονται από ένα τεράστιο τσουνάμι, που όμοιό του δεν είναι γνωστό αν ξανάζησε ποτέ η ανθρωπότητα.

Δημιουργούνται τελείως πρωτόγνωρες αντιλήψεις και συνθήκες ζωής, που μεταβάλλονται τόσο γρήγορα ώστε κανείς πλέον «σοφός των προσιόντων αισθάνεται». Όλοι σηκώνουν τα χέρια αν πρόκειται να απαντήσουν στο ερώτημα: «Πώς θα είναι η ζωή ύστερα πχ από 30 χρόνια;». Και το πιο επικίνδυνο: Ενώ είναι πλέον παρελθόν χωρίς επιστροφή η παράδοση των «αγίων τοις κυσίν», επικρατεί μια άνευ προηγουμένου ανευθυνότητα στους κατεξοχήν υπεύθυνους, που αφήνει την όλη κατάσταση στον πλανήτη να ταξιδεύει καράβι ακυβέρνητο σε θαλασσοταραχή. Επιφανείς επιστήμονες υψώνουν τις

φονές τους για ηθικές αξίες που πρέπει να διαφυλάξουμε με κάθε τρόπο, για μια ηθική που πάντα πρέπει να διέπει τις ανθρώπινες σχέσεις, την κάθε πρόοδο. Γεννάται όμως το ερώτημα: Ποια ηθική;

Οι παρελθούσες, οι δοκιμασμένες στο χρόνο δεν ισχύουν πλέον. Έτσι μιλάνε σήμερα για ένα σωρό ηθικές, λες και μπορείς να τις βρεις ξεφυλλίζοντας ένα βιβλίο, στο Διαδίκτυο, ή κάνοντας μια Επιτροπή. Φθάνουν ακόμη να μιλούν και για μια ζωή του ανθρώπου χωρίς ηθική, αφού οι γνωστές δεν καλύπτουν πλέον τον χωρόχρονο που θα ζει(;) ο άνθρωπος στο άμεσο μέλλον. Κάθε ηθική στηρίζεται σε κανόνες που χρειάζονται πολύ χρόνο για να μπορέσουν να γίνουν βίωμα ώστε να έχουν αξία, και οι εξελίξεις σήμερα διαδέχονται αλλήλους τόσο γρήγορα ώστε ο αναγκαίος αυτός χρόνος να μην υπάρχει. Ποιο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα προηγούμενα; Είναι τεράστια η ευθύνη όλων των εσωτερικών κινημάτων να κάνουν ό,τι μπορούν, αν δεν θέλουν πολύ σύντομα να λειτουργούν απλώς εφαρμόζοντας τη ρήση: «των οικιών ημών επιπαραμένον ημείς άδομεν».

Στο δρόμο λοιπόν που χάραξε η Έλενα Π. Μπλαβάτσου, είναι χρέος μας να προχωρήσουμε σε επισκοπήσεις, θεωρήσεις, σε καλόπιστες κριτικές, σε εισηγήσεις, συμπεράσματα και προτάσεις για τις σύγχρονες επιστημονικές ανακαλύψεις και εφαρμογές. Με το πνεύμα αυτό, μια νέα Στοά με την ονομασία «Επίκουρος» ξεκινά τη λειτουργία της. Εντός της θεοσοφικής αντίληψης, όπως αυτή έχει εμπλουτιστεί επί δεκαετίες με την αρχαιοελληνική παράδοση και το σύγχρονο ελληνικό εσωτερικό πνεύμα, θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται τα επιστημονικά θέσφατα – στα καταννητά για όλους, βέβαια, και απλουστευμένα συμπεράσματά τους – και τα συμπαρομαρτούντα παγκόσμια και ατομικά προβλήματα, στις όποιες επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη και πλανητική πρόοδο.

Ευελπιστούμε ότι όσο μικρό κι αν είναι το δέμα μας για μια τόσο φιλόδοξη προοπτική, η γνωριμία με τις εξελίξεις αυτές και η σοβαρή ενασχόλησή μας κάτι μπορεί να προσφέρει. Και ας μην ξεχνάμε ότι αυτό είναι για εμάς ο θεοσοφικός αγώνας. Να φτιάξεις λίγο καλύτερο τον εαυτό σου και να προσπαθήσεις να βοηθήσεις την κοινωνία. Αυτή η βαθύτερη βοήθεια για τον σύγχρονο στοχαστή του εσωτερισμού ίσως σήμερα ανάγεται αβριβώς στο να παράσχει στην επιστήμη λίγο, έστω, επιπλέον έρμα από το πολύ που απεγνωσμένα χρειάζεται για την ευσταθή πορεία της. Δηλαδή για μια πορεία ανάπτυξης με ταυτόχρονη ηθική, πνευματική, ανθρωπιστική ανάδειξη.

«ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΖΗΤΟΥΝ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ, ΘΑ ΛΑΒΟΥΝ»

Radha Burnier

(Τον Ιούλιο 2008 διεξήχθησαν οι παγκόσμιες εκλογές της Θεοσοφικής Εταιρείας, οι οποίες επαναλαμβάνονται κάθε επτά χρόνια. Η αδελφή μας κ. Radha Burnier εξελέγη εκ νέου Παγκόσμια Πρόεδρος λαμβάνοντας το 66,4% των ψήφων έναντι των 33,6% που έλαβε ο αδελφός μας κ. John Algeo. Το παρακάτω κείμενο είναι άρθρο της στο περιοδικό *The Theosophist*, τεύχος Οκτωβρίου 2006)

Εξέχοντα μέλη της Θεοσοφικής Εταιρείας, από την Άννα Μπέζαντ έως τον Κριναμούρτι, έλεγαν ότι αν ένας άνθρωπος πραγματικά θέλει κάτι, θα το επιτύχει. Στο κλασικό θεοσοφικό πόνημα «Το Φως στην Ατραπό» διαβάζουμε τη δήλωση: «Εκείνοι που ζητούν να λάβουν, θα λάβουν». Η φράση αυτή συνάδει με τα λόγια του Ιησού στη Διδασκαλία επί του Όρους (Ματθαίος, 7:7)(1): «Ζητάτε και θα σας δοθεί». Εκ πρώτης όψεως αυτό φαίνεται πολύ δύσκολο να επιτευχθεί, αλλά από εσωτερική άποψη έχει κάποια λογική. Η αναζήτηση μπορεί να έχει τη μορφή κάποιας επιθυμίας. Μπορεί να είναι φιλοδοξία, που σημαίνει ισχυρή επιθυμία. Μπορεί να είναι βλέψη. Οποιαδήποτε μορφή κι αν λάβει, συνιστά μια δύναμη. Κάθε επιθυμία είναι ενέργεια, μια δύναμη που επιφέρει ένα αποτέλεσμα. Στο «Κλειδί της Θεοσοφίας», μιλώντας η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι για την προσευχή, εξηγεί ότι εκείνο που αποκαλεί «προσευχή της θέλησης» συνιστά μια δρῶσα δύναμη που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το καλό των άλλων. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η επιθυμία πιθανόν να μην εκπληρωθεί ευθύς αμέσως, όπως θα ήθελε ο άνθρωπος, αλλά θα παράγει το αποτέλεσμά της εν ευθέτω χρόνω.

Αν κάποιος επιθυμεί ένα υλικό απόκτημα, για παράδειγμα, αν έχει έντονη επιθυμία να αποκτήσει υλική ευημερία και όλα όσα μπορεί κανείς να αγοράσει με το χρήμα – αν αυτό είναι που επιθυμεί –, θα το λάβει σε αυτή την ενσάρκωση ή σε μια άλλη. Αλλά μαζί θα έρθουν και τα προβλήματα, οι εντάσεις και οι αγωνίες που συνοδεύουν

την κατοχή υλικών αποκτημάτων. Ένας άλλος άνθρωπος ίσως λαχταρά σποργή και προσοχή. Θα την λάβει επίσης, αλλά, γενικά, η σποργή συνδέεται με την αίσθηση της προσωπικής κατοχής, τη ζήλεια και άλλες αρρωστημένες καταστάσεις. Έτσι δεν θα είναι πολύ ευχάριστο απόκτημα. Μέχρις ότου η ψυχή συνειδητοποιήσει σταδιακά ότι τα πράγματα που επιθυμεί διαμέσου των αιώνων δεν είναι τόσο ευχάριστα όσο πίστευε αρχικά αλλά, ουσιαστικά, πρόκειται για κάποιο είδος τιμωρίας – θα υποφέρει από αυτές τις επιθυμίες της. Αυτό υποδηλώνεται στα λόγια: «Οι θεοί τιμωρούν τους θνητούς, εισακούγοντας τις προσευχές τους.» Οι περισσότερες από τις προσευχές μας και τις επιθυμίες μας βασίζονται στην άγνοια και, επομένως, από πνευματική άποψη, είναι ανόητες.

Στο «Φως στην Ατραπό», μετά τη φράση «Εκείνοι που ζητούν να λάβουν, θα λάβουν», η διδασκαλία συνεχίζει λέγοντας: «Αλλά, μολονότι ο κοινός άνθρωπος αδιάκοπα ζητάει, η φωνή του δεν εισακούγεται. Γιατί δεν ζητάει, παρά μονάχα με τη διάνοιά του.»(2) Εδώ έχουμε μια πολύ σημαντική δήλωση. Οι άνθρωποι πραγματικά υποφέρουν, και η πλειοψηφία των προσευχών τους αποσκοπεί στο να απαλλαγούν από τον πόνο και τις οδύνες τους. Αλλά αν το εξετάσουμε από πνευματική άποψη, αν η ζωή ήταν συνεχώς εύκολη και ομαλή, η πρόοδος του ανθρώπου θα καθυστερούσε. Χωρίς προκλήσεις ο άνθρωπος θα βυθιζόταν σε κατάσταση λήθαργου. Σε τελική ανάλυση, τα περισσότερα από όσα ζητά ο νους ίσως αποδειχθούν ανάξια αποκτήματα, διότι ο νους είναι επιπόλαιος και ζητά ασήμαντα πράγματα. Μπορεί να σκεφθεί ότι είναι ευφάνης και ότι έχει γνώση, αλλά, καθώς είναι επιπόλαιος, το μόνο που κάνει είναι να παίζει με τις παραισθήσεις του υλικού κόσμου. Γι' αυτό, όταν ζητάμε με το νου, είναι πνευματικά άκαρπο.

Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν γνωρίζουν τι πραγματικά θέλουν, και ο νους τους εφευρίσκει διάφορα πράγματα. Μια μέρα μπορεί να ζητήσει αυτό, την άλλη κάτι άλλο, και έτσι να δημιουργούνται πολλές αντιφάσεις μέσα τους. Όσο καιρό μόνο ο νους είναι που ζητά, τίποτα δεν εισακούγεται σε βαθύτερο επίπεδο, και παρότι μπορεί να δέχεται κάποιες απαντήσεις στο δικό του επιπόλαιο πεδίο και να νιώθει χαρούμενος γι' αυτές, σύντομα και αυτή η ευχαρίστησή του, όπως και όλες οι άλλες, θα μετατραπεί σε οδύνη ή θα ξεθυμάνει. Τότε, ως αποτέλεσμα μιας αργής διαδικασίας εμπειριών απογοήτευσης, μια αχνή φωτός ίσως εισέλθει στη συνειδητότητα του ατόμου που θα

αρχίσει να αναρωτιέται αν έχει νόημα να ζητά. Η αληθινή αναζήτηση χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι προέρχεται εξολοκλήρου από την καρδιά. Ο νους, η καρδιά και η ψυχή θα πρέπει όλα μαζί να λαχταρούν εκείνο που ζητά ο άνθρωπος.

Επειδή ο νους είναι μόνο μια όψη του ανθρώπου και ανά πάσα στιγμή μπορεί να προκύψει σύγχυση εξαιτίας των αντιφατικών επιθυμιών, κάθε εσωτερική διαφωνία θα πρέπει να καταπαυτεί, και μόνο τότε μπορεί η αναζήτηση να είναι συγκροτημένη και να έχει ισχυρή δύναμη. Ακόμα και αν το χρήμα είναι αυτό που ζητά κανείς με όλη την καρδιά του, θα το λάβει και θα υποφέρει εξαιτίας του. Αλλά θα έχει μάθει ότι για να ζητά και να λαμβάνει, θα πρέπει να διοχετεύει όλη την ενέργειά του σε αυτό το στόχο. Αυτό είναι σχετικά εύκολο επί του υλικού πεδίου, αλλά διόλου εύκολο όσον αφορά τα μη υλικά πράγματα – εκείνα που διαθέτουν αιώνια αξία, όπως αναφέρεται στο βιβλίο «*Στα Πόδια του Διδασκάλου*» –, δεδομένου ότι οι αισθήσεις και ο νους δεν μπορούν να συλλάβουν αυτή την αξία. Ως εκ τούτου, οι περισσότεροι άνθρωποι παρασύρονται και κυνηγούν παροδικές ανέσεις ή επιθυμούν λίγο από αυτό και λίγο από το άλλο.

Στο «*Φως στην Ατραπό*» διαβάζουμε: «Να μην επιθυμείς, παρά μονάχα εκείνο που είναι μέσα σε σένα. Να μην επιθυμείς, παρά μονάχα εκείνο που είναι πέρα από εσένα.»(3). Ίσως κάποιος να επιθυμεί αποκτήματα, αλλά θα πρέπει να τα ζητά χάριν «του συνολικού πνεύματος της ζωής» και όχι μόνο για τον εαυτό του. Κανονικά, η επιθυμία χρωματίζεται από εγωιστικές, προσωπικές και υλικές σκέψεις. Η Moksha, μία από τις ιδιότητες που απαριθμεί η Βεδαντική παράδοση, υπονοεί την αποκήρυξη των προσωπικών αναγκών και τη διάθεση όλης της ενέργειας του ανθρώπου, την προσοχή και την αφοσίωσή του στην ανακάλυψη εκείνου που έχει αιώνια αξία, εκείνου που είναι το Αληθινό. Και αυτό μας φέρνει σε ένα άλλο ζήτημα. Τι είναι αληθινό και τι μη αληθινό;

Ο νους είναι παγιδευμένος στις πολλές μη πραγματικότητες αυτού του σκοτεινού κόσμου των ψευδαισθήσεων, που φαίνεται τόσο αληθινός αλλά δεν είναι αληθινά αληθινός – αν μπορούσε κανείς να το θέσει κατ' αυτό τον τρόπο. Πώς μπορούμε να γνωρίζουμε τι είναι πραγματικά αληθινό; Θα πρέπει να μάθουμε με την άσκηση του στοχασμού (vichara) να μην καταλήγουμε σε βιαστικά συμπεράσματα ούτε να ελκόμαστε ασυνείδητα από ορισμένες θεωρίες και ιδέες. Ο στοχασμός, ο εμβριθής συλλογισμός και η σιωπηλή παρατήρηση, όλα

είναι απαραίτητα ώστε να διαπιστώσουμε αν εκείνο που φαίνεται σαν αληθινό στο νου είναι πράγματι τέτοιο, ή αν είναι απλώς μια όψη της παραισθήσης που απλώνεται στους κόσμους των μορφών – στο φυσικό, αστρικό και νοητικό πεδίο όπου υπάρχουν πολλές τέτοιες. «Κάτω από καθένα (λουλούδι της ζωής) κι ένα κουνουριασμένο φίδι», λέει η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι στη «Φωνή της Σιγής»(4). Αν καταφέρνουμε να μένουμε σε εγρήγορση, δίχως να μας παραπλανούν οι παραισθήσεις του κατώτερου κόσμου, ίσως μας παρουσιάσουν άλλες, λεπτότερης φύσης, στα ανώτερα πεδία. Γι' αυτό, η εγρήγορση και η παρατήρηση θα πρέπει να διατηρούνται παντού. ● Οι ψευδαισθήσεις είναι προϊόν του δικού μας νου. Δεν βρίσκονται στα αντικείμενα.

Είναι αξιοσημείωτα τα λόγια του Όσκαρ Ουάιλντ όταν λέει ότι: «Μπορώ να αντισταθώ σε όλα, εκτός από τον πειρασμό». Πιθανόν να το είπε απειευόμενος, ωστόσο είναι αληθινό. Θα μπορούσε κανείς να αντισταθεί σε οτιδήποτε εξωτερικό, αν η επιθυμία και η φιλοδοξία δεν υπήρχαν μέσα μας. Η φιλοδοξία, η επιθυμία και ο πόθος, όλα είναι όψεις της μάγια, της ψευδαίσθησης, που μας παραπλανά να πιστεύουμε πως ορισμένα πράγματα είναι καλά, αληθινά και άξια λόγου ώστε να τα αποκτήσουμε, κι εντούτοις δεν είναι. Γι' αυτό ας σταματήσουμε και ας στοχαστούμε.

Υπάρχουν άνθρωποι που τυφλώνονται από την αγάπη τους για το χρήμα. Μπορεί να μην ανήζουμε σε αυτή την κατηγορία αλλά πιθανόν να εξακολούθουμε να θέλουμε το χρήμα. Θα νιώθαμε μεγαλύτερη ικανοποίηση αν αποκτήσαμε περισσότερα χρήματα; Αν ναι, βρισκόμαστε ακόμη υπό την επήρεια της ψευδαίσθησης της κατοχής. Επιθυμία των αισθήσεων, της κατοχής, της ισχύος και όλων των συναφών, όλα εντάσσονται στην ίδια κατηγορία. Αν εξακολούθουν να μας ελκύουν, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί. Από την άλλη πλευρά, αν παρατηρούμε με σταθερότητα – όχι κάθε στιγμή, καθώς αυτό προκαλεί ένταση, αλλά με συνέπεια –, αναπτύσσουμε την ιδιότητα της διάκρισης (viveka). Τότε μας συμβαίνει κάτι υπέροχο: Παύουμε να ελκνύμαστε και να προσκολλούμαστε στα πράγματα της γης – σε αυτά που δεν διαρκούν. Μας ελκύουν μόνο εκείνες οι ευλογίες που ανήζουν στη σφαίρα του άχρονου. Έτσι, για να λαμβάνουμε εκείνο που ζητούμε, θα πρέπει να θέλουμε τα σωστά πράγματα με όλη μας την καρδιά. Τότε, η δύναμη της διάκρισης που αναπτύσσεται μέσα μας, θα μας καταστήσει ικανούς να αποτινάξουμε για πά-

ντα μία-μία τις εσφαλμένες πεποιθήσεις μας, τις επιθυμίες, τις προσκολλησεις και τα συμπεράσματα. Όλα αυτά υποδηλώνονται στη φράση: «Εκείνοι που ζητούν να λάβουν, θα λάβουν».

Έχει λεχθεί: «Να μην επιθυμείς, παρά μονάχα εκείνο που είναι μέσα σε σένα», αλλά δεν γνωρίζουμε τι υπάρχει μέσα μας. Πώς μπορούμε λοιπόν να ζητήσουμε αυτό που είναι μέσα μας; Μόνο αν αρχίσουμε να εξετάζουμε προσεκτικά και με εντιμότητα τον εαυτό μας. Τα σώματα που ενδύουν τον αληθινό Εαυτό θα πρέπει να αποκαλυφθούν προτού γνωρίσουμε τι υπάρχει εντός, όχι μόνο σε εμάς αλλά παντού. Ένας Διδάσκαλος είχε συμβουλεύσει: «Μάθετε να βλέπετε τους ανθρώπους κάτω από την επιφάνεια και να μην καταδικάζετε ούτε να εμπιστεύεστε την εξωτερική εμφάνιση». Αυτό σημαίνει επίσης ότι θα πρέπει να βλέπουμε τον εαυτό μας έτσι όπως είναι. Είναι εύκολο να παραπλανηθεί κανείς από την ίδια τη φαντασία του. Επομένως, η διαδικασία της παρατήρησης και της αναζήτησης θα πρέπει να συνεχίζεται. Η άσκηση της νίνεκα, της διάκρισης, δεν μπορεί να είναι τυχαία ή διακοπτόμενη αλλά σταθερή, και καθώς παρατηρούμε και μαθαίνουμε να λατρεύουμε, το εντός ημών θείο φως θα δυναμώσει. Δεν αναφέρομαι σε έναν φανταστικό θεό ή διδάσκαλο, αλλά στο φως που είναι ο εντός ημών αθάνατος Εαυτός, ο οποίος είναι ένα με τον ένδοξο Εαυτό όλων.

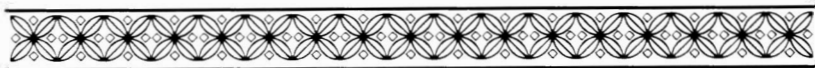
Ο Κρισναμούρτι έλεγε στις συνομιλίες του: «Αν κάνετε τη σωστή ερώτηση, μόνοι σας να βρείτε τη σωστή απάντηση.» Η σωστή ερώτηση δεν είναι απαραίτητως εκείνη που φαίνεται ορθή στη διάνοια. Πρόκειται μάλλον για την ερώτηση που θα μας οδηγήσει στα βαθύτερα πεδία της κατανόησης, στις δοξασμένες ευλογίες που μπορούν να ανακαλυφθούν μόνο στη σφαίρα του αιώνιου.

(1) (Σημ. Ιλισού) «Ζητάτε και θα σας δοθεί, ερευνάτε και θα βρείτε, κτυπάτε και θα σας ανοιχθεί η πόρτα. Διότι καθένας που ζητά, λαμβάνει και καθένας που ερευνά, βρίσκει, και εις εκείνον που κτυπά, θα του ανοιχθεί η πόρτα.»

(2) (Σημ. Ιλισού) βλ. «Το Φως στην Ατραπό», σελ. 21, απόδ. Κωστή Μελισσαρόπουλου

(3) (Σημ. Ιλισού) Ομοίως, σελ. 13

(4) (Σημ. Ιλισού) βλ. «Η Φωνή της Σιγής», σελ. 19, μετ. Αιμιλία Ίβου

Η «ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ» ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Συγκριτική μελέτη)

Χ.Σ. Όλκοττ

Ένας σύγχρονος σκεπτικιστής προφανώς θα ρωτήσει:

«Μπορείτε να μας αποδείξετε ότι η Επιστήμη δεν έχει καταφέρει να καταρρίψει όλες τις θρησκόληπτες υποθέσεις μαζί με τους θρύλους, τις δεισιδαιμονίες και όλα τα συναφή;»

Ε, λοιπόν, θα απαντήσω: «Ναι, μπορώ»

Ακριβώς επάνω σε αυτή τη γραμμή σκέψης θεμελιώθηκε η ίδρυση της Θεοσοφικής Εταιρείας. Ορισμένοι άνθρωποι θεωρούν ότι αντιμαχόμαστε την Επιστήμη αλλά εμείς, αντίθετα, είμαστε οι θερμότεροι συνήγοροί της, εκτός από τις περιπτώσεις που επιδεικνύει δογματικούς ισχυρισμούς εναντίον νέων ενδείξεων σε θέματα που εξακολουθούν να παραμένουν μερικώς γνωστά. Για εμάς δεν υπάρχει σημαντική διαφορά αν ακολουθείτε τυφλά μια συγκεκριμένη πίστη, ένα φετίχ, έναν άνθρωπο ή ένα ιερό κείμενο, διότι τέτοιου τύπου εμμονές δεν είναι παρά ένα είδος ειδωλολατρίας.

Η Επιστήμη μπορεί να είναι, και ήταν στο παρελθόν, εξίσου σκληρή και απάνθρωπη όπως και η Εκκλησία γενικά. Το πρώτο βήμα λοιπόν είναι να συμφωνήσουμε τι σημαίνει ο όρος «Επιστήμη». Θεωρώ ότι σημαίνει συλλογή και ταξινόμηση παρατηρήσεων και δεδομένων που αφορούν τη Φύση. Αν αυτή η ερμηνεία μου είναι σωστή τότε θα πρέπει να διαμαρτυρηθώ κατά των ημίμετρων της Επιστήμης. Δηλαδή, θα πρέπει οι επιστημονικές παρατηρήσεις να ολοκληρωθούν ώστε να καλύψουν ολόκληρη τη Φύση στην ευρύτητά της και όχι μόνο σε ένα τμήμα της. Τι είδους οντολογία

μπορεί να είναι ο τομέας της έρευνας που, προσποιούμενος ότι διερευνά τους νόμους που διέπουν την ανθρώπινη ύπαρξη, λαμβάνει υπόψη του μόνο την ανατομία και τη φυσιολογία και γενικά οτιδήποτε αφορά το γήινο σώμα μας, αφήνοντας εκτός παρατήρησης όλα όσα σχετίζονται με τη νοητική μας λειτουργία;

Παραλογισμός! Θα λέγατε. Αλλά σας ερωτώ: Η μελέτη του ανθρώπινου σώματος χωρίς την εξέταση της διανοητικής λειτουργίας, δεν αποτελεί μεγαλύτερο παραλογισμό από την εξέταση και παρατήρηση σώματος και νου χωρίς να παραβλέπονται οι υπέρ-σωματικές εκδηλώσεις της ενδιαμέσης φύσης μας; Αν θέλετε να σας εξηγήσω τι εννοώ με την έκφραση «ενδιάμεση» φύση και ποιες είναι οι υπέρ-σωματικές εκδηλώσεις, θα το πράξω αμέσως. Θα αρχίσω με τη δήλωση ότι στον άνθρωπο υπάρχουν πολλά περισσότερα από απλώς ένα σώμα που καίγεται στην πυρά, καταβροχθίζεται από τα αγρίμια, πνίγεται στο νερό, τεμαχίζεται με κοφτερά μαχαίρια ή σήπεται μέσα στον τάφο. Οι υλιστές, φυσικά, θα απορρίψουν αυτή τη δήλωσή μου αλλά δεν έχει σημασία καθώς μπορώ εύκολα να την τεκμηριώσω.

Στην Ευρώπη υπάρχει μια επιστήμη που αποκαλείται Ψυχολογία. Παρότι αυτός ο ορισμός δεν είναι σωστός, ας μη διαφωνήσουμε εδώ για τις λέξεις. Όταν λοιπόν αναλυθεί η Δυτική ιδέα που υπόκειται στον όρο «Ψυχολογία», διαπιστώνει κανείς ότι σχετίζεται μόνο με τις φυσιολογικές και αφύσικες νοητικές λειτουργίες του εγκεφάλου. Μια ομάδα επιστημόνων – κυρίως ανάμεσα στους σπουδαστές της παράνοιας ή σχιζοφρένειας – υποστηρίζει ότι ο νους δεν είναι παρά μια λειτουργία της φαινής ουσίας των εγκεφαλικών λοβών. Ότι αν ο εγκέφαλος τραυματιστεί σοβαρά σε κάποιο ατύχημα και διακοπεί η αισθαντική ικανότητά του, τότε η σκέψη σταματά και ο νους καταστρέφεται ενώ η σκεπτόμενη (δηλαδή η υπεύθυνη) οντότητα αφανίζεται. Ότι εκείνο που απομένει είναι πλέον νεκρό, και ότι από τον εγκέφαλο που τώρα είναι νεκρός, πριν το ατύχημα πρόβαλε η ηλεκτρομαγνητική ενέργεια η οποία διαχωρίζει τον άνθρωπο από το ζώο.

Μια άλλη ομάδα με αντίθετη άποψη, διαβεβαιώνει ότι ο εγκέφαλος απλώς είναι το όργανο του νου, ένα μηχανικό μέσον για να εκδηλώνεται, και ότι το σκεπτόμενο στοιχείο του ανθρώπου εξακολουθεί να λειτουργεί και να υφίσταται ακόμη και αν ο εγκέφα-

λος (το όργανό του) τραυματιστεί σοβαρά, ή αν επέλθει ο θάνατος του σωματικού ανθρώπου. Η μία πλευρά εκθέτει την άποψη της υλιστικής Επιστήμης ενώ η άλλη την άποψη της Χριστιανικής Εκκλησίας, καθώς και των αποκαλούμενων σύγχρονων πνευματιστών. Οι πρώτοι (οι υλιστές) θεωρούν τον άνθρωπο ως ένα πράγμα, δηλαδή μια σκεπτόμενη μηχανή, ενώ οι δεύτεροι ως ον δυαδικό, μείγμα σώματος και ψυχής. Σε καμία από αυτές τις σχολές σκέψης δεν υπάρχει χώρος για μια «ενδιάμεση» φύση.

Τόσο η χριστιανική διδασκαλία όσο και ο πνευματισμός υποστηρίζουν ότι ο άνθρωπος έχει διπλή υπόσταση, παρότι εδώ κι εκεί στην πρώτη (χριστιανική) υπάρχουν υπαινιγμοί για μια τρίτη ανώτερη αρχή, δηλαδή το Πνεύμα. Θεωρούν ότι μόλις πεθάνει το σώμα, η ψυχή ή δεύτερη αρχή του ανθρώπου αρχίζει τη δική της πορεία έως ότου επιτύχει μια κατάσταση καλού ή κακού. Έμπειροι παρατηρητές σε πνευματιστικά φαινόμενα έχουν διακρίνει, κατά τη διάρκεια συνεδριών, οπτασίες νεκρών ανθρώπων λιγότερο ή περισσότερο ολοκληρωμένες ως μορφές, και θεωρούν πως είναι οι ψυχές τους που επισκέπτονται τον κόσμο των ζωντανών. Δεν έχουν την παραμικρή ιδέα τι είναι η «ενδιάμεση» φύση.

Αντίθετα οι Ινδουιστές φιλόσοφοι αναλύουν πολύ βαθύτερα την ανθρώπινη σύνθεση. Αντί για μία μόνο υπόσταση (το σώμα) ή για δύο υποστάσεις (σώμα – ψυχή) βεβαιώνουν ότι υπάρχουν επτά διακριτές υποστάσεις, ή φορείς, η σύνθεση των οποίων αποτελεί το ανθρώπινο ον. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η «ενδιάμεση» φύση που ονομάζουν *Mayavirupa*, ή Διπλό. Αυτή μπορεί να διαχωριστεί από το φυσικό σώμα του ζωντανού ανθρώπου κατά βούληση, και να προβληθεί σε απόσταση λαμβάνοντας ζωή και συνείδηση από τον ίδιο τον άνθρωπο στον οποίο ανήκει.

Οι επτά διακριτές υποστάσεις των Ινδουιστών είναι:

- 1) *Sthulasarira* (φυσικό σώμα)
- 2) *Lingasarira* (αιθερικό)
- 3) *Jiva* ή αρχή ζωής
- 4) *Kamarupa* (αστρικό) που μετατρέπεται σε *Mayavirupa* (απατηλό ή ονειρικό σώμα)
- 5) *Manas*-νοητικό, η φυσική διάνοια (ή ζωική ψυχή του ανθρώπου)
- 6) *Buddhi* ή πνευματική νοημοσύνη
- 7) *Atman* ή θείος σπινθήρας (Πνεύμα)

Εκτός των παραπάνω, προχωρούν σε ακόμη λεπτομερέστερη ανάλυση υποδιαιρώντας καθεμία από τις προαναφερθείσες υποστάσεις ή αρχές σε επτά επιμέρους ομάδες. Γενικά μιλώντας, η πρώτη, τέταρτη και έβδομη υπόσταση σημειώνουν τα όρια του τριαδικού ανθρώπου (σώμα-ψυχή-πνεύμα). Η τέταρτη (Mayanigura) που βρίσκεται στο μέσον όλων, μεταξύ του παχυλού σώματος και του θείου σπινθήρα ή θείας αιώνιας αρχής, είναι το προς εξέταση θέμα μας.

Το επόμενο ερώτημα είναι αν αυτή, η τέταρτη αρχή ή υπόσταση, το Mayanigura ή «διπλό», διαθέτει ή όχι δική της νοημοσύνη, ύλη ή πνεύμα. Το μεθεπόμενο ερώτημα είναι αν η ύπαρξή της μπορεί να διερευνηθεί και να αποδειχθεί επιστημονικά. Το «διπλό» εκ φύσεως δεν είναι παρά ατμός, ομίχλη, ή μια σχετικά ορατή μορφή ανάλογα με το βαθμό πυκνότητας. Υπό ορισμένες ατμοσφαιρικές, ηλεκτρικές, μαγνητικές, τελλουρικές ή άλλες ανάλογες συνθήκες στο περιβάλλον, αυτή η μορφή μπορεί να παράγει ήχους παρότι είναι αόρατη, ή να δώσει άλλου είδους ενδείξεις για την παρουσία της. Υπό διαφορετικές συνθήκες μπορεί να γίνει ορατή σαν ατμός, ενώ υπό μερικές άλλες να συμπυκνωθεί αποκτώντας ορατό σχήμα, ή ακόμη και απτό. Ολόκληροι τόμοι θα μπορούσαν να συνταχθούν με καταγραφές από εμφανίσεις τέτοιων οπτασιών.

Μερικές φορές μια οπτασία μπορεί να μιλήσει, να επιδειξει νοημοσύνη ή απλώς να εμφανιστεί. Έχω προσωπικά παρατηρήσει αρκετές ανάλογες εμφανίσεις στην Αμερική, τις οποίες είχαν παρατηρήσει και εκατοντάδες άλλοι. Κατέγραψα τις εμπειρίες μου σε ένα βιβλίο που επαινέθηκε από μερικούς εξέχοντες επιστήμονες της Ευρώπης, οι οποίοι το χαρακτήρισαν ως μια μελετημένη καταγραφή επιστημονικά ακριβών παρατηρήσεων. Σας αναφέρω τα παραπάνω μόνο και μόνο για να σας πω ότι δεν πρόκειται για απλές παραισθήσεις ή αστήριχτες δηλώσεις.

Η «ενδιάμεση» φύση του ανθρώπου, λοιπόν, δρα εκτός του φυσικού σώματος τόσο εν ζωή όπως και μετά το θάνατό του. Εγώ όμως που ακολουθώ την Ανατολική Ψυχολογία, δεν πιστεύω ότι αυτές οι μετά το θάνατο οπτασίες είναι ο ίδιος ο αποθανών άνθρωπος, δηλαδή το σκεπτόμενο υπεύθυνο Εγώ. Θεωρώ ότι πρόκειται για την ομιχλώδη αντανάκλαση του αποθανόντος, που παράγεται από την αποσυντιθέμενη ύλη η οποία ενεργοποιείται από

κάποια κατάλοιπα ζωτικής δύναμης που ακόμη ενυπάρχει στα διάσπαρτα μέρη της. Αλλά για να στηρίξω αυτό τον ισχυρισμό μου, θα πρέπει να δείξω ότι αυτή η ενδιαμέσση αρχή, ή *Mayanirupa* ή «διπλό», μπορεί να διαχωριστεί από το φυσικό σώμα του ανθρώπου κατά βούληση, να προβληθεί σε απόσταση και να ζωογονηθεί από τη συνείδηση του ίδιου του ατόμου. Αυτό μπορώ να το αποδείξω με δύο τρόπους:

A) Αναφέροντας καταγραφές αυτόπτων μαρτύρων της αρχαίας εποχής.

B) Αναφέροντας τις δηλώσεις ενός σύγχρονου αυτόπτη μάρτυρα.

Στα Ινδουιστικά θρησκευτικά και φιλοσοφικά πονήματα υπάρχουν πολλές τέτοιες μαρτυρίες. Ανάμεσά τους μπορούμε να αναφέρουμε την περίπτωση του Σανζααρατσάρνα, ο οποίος έπεσε σε κατάσταση έκστασης αφήνοντας το φυσικό του σώμα υπό την επίβλεψη των μαθητών του, ενώ εκείνος εισήλθε στο σώμα ενός βασιλιά που μόλις είχε αποβιώσει, και παρέμεινε σε αυτό αρκετές εβδομάδες κυβερνώντας τη χώρα. Στα Γιόγκα Σούτρας του Παντάζαλι, αυτό το φαινόμενο συγκαταλέγεται στις δυνάμεις ενός Siddha που τελειοποιείται στη Γιόγκα. Όσο για σύγχρονους ζωντανούς μάρτυρες, εγώ είμαι ένας από αυτούς καθώς έχω δει το «διπλό» ανθρώπων να δρα με νοημοσύνη σε μεγάλη απόσταση από το φυσικό τους σώμα. Εκτός αυτού υπάρχουν πολλές αναφορές για ανάλογες περιπτώσεις από αξιόπιστα άτομα σε διάφορα μέρη του κόσμου, και αυτές περιλαμβάνονται σε βιβλία της Ευρώπης που πραγματεύονται τέτοια θέματα.

Δεν πιστεύω ότι τα παραπάνω θα ήταν αρκετά στους σκεπτικιστές ως ενδείξεις δίχως επιφύλαξη, καθώς τα φαινόμενα αυτά υπερβαίνουν κατά πολύ τη συνήθη ανθρώπινη εμπειρία. Για να πιστέψει κανείς στην εγκυρότητά τους θα πρέπει να τα παρατηρήσει ο ίδιος. Ωστόσο, σας διαβεβαιώνω ότι ενέχεται εδώ η πιθανότητα της αλήθειας διότι, υπό τους αυστηρότερους κανόνες της επιστημονικής ορθοδοξίας, δεν μπορεί να υπάρξει ούτε η παραμικρή υποψία περί συνωμοτικής συμφωνίας μεταξύ των διαφορετικών μαρτύρων. Ουδέποτε γνωρίζονταν μεταξύ τους ούτε είχαν ακούσει κάτι ο ένας για την ύπαρξη του άλλου και, πραγματικά, δεν έζησαν ούτε καν την ίδια εποχή. Εντούτοις όλες οι μαρτυρίες τους στηρίζουν η μία την άλλη.

Οτιδήποτε έχει συμβεί κατά την εμφάνιση αυτών των φαινομένων θα πρέπει απαραίτητως να βρίσκεται στα πλαίσια της δραστηριότητας των φυσικών νόμων. Οποιαδήποτε άλλη υπόθεση θα ήταν σαν να παραδεχόμασταν ότι δεν υπάρχει το ακατάλυτο του συμπαντικού νόμου, αλλά ότι το σύμπαν κατευθύνεται από την παιχνιδιάρικη διάθεση μιας ανεύθυνης και πολυπράγμονας δύναμης. Τότε όμως θα έπρεπε να ζούμε σε ένα σύμπαν που κάνει άλματα, που αρχίζει να λειτουργεί και να σταματά όπως τα ρολόγια όταν τα επεξεργάζεται ένα παιδί. Αυτή η υπερφυσική θεωρία είναι η αιτία όλων των δογματισμών, και επικρέμεται σαν εφιάλτης στο λαιμό των θρησκειών ενώ θρέφει τη σατυρική διάθεση των σκεπτικιστών. Είναι σαν μια γάγγραινα που κατατρώει την καρδιά κάθε πίστης η οποία οικοδομεί επάνω της. Είναι εκείνο που, όταν μεταφέρεται στο σώμα μιας Εκκλησίας, την καταδικάζει εκ των προτέρων στην τελική καταστροφή της τόσο απόλυτα όσο ο καρκίνος που κρύβεται στο σώμα ενός ανθρώπου και τον οδηγεί στο θάνατο. Η σύγχρονη εποχή μας είναι η χειρότερη από όλες τις άλλες, καθώς θεωρείται ότι πρωταγωνιστεί στην υιοθέτηση τέτοιων υπερφυσικών πίστεων.

Θα ήθελα να γίνει κατανοητό ότι όταν υπερασπίζομαι τον Ινδουισμό, το Βουδισμό, το Ζωροαστρισμό, δεν ισχυρίζομαι πως θα πρέπει να σεβόμαστε αδιακρίτως όλα όσα διδάσκουν έστω και αν αυτά κινούνται εκτός των ορίων του φυσικού νόμου. Πιστεύω – ή, μάλλον, υποστηρίζω – ότι τα θεμέλιά τους έχουν φύση επιστημονική, και ότι σε αυτά θα πρέπει είτε να στηριχθούν οι διδασκαλίες τους είτε να καταρριφθούν. Δεν υποστηρίζω πως είναι θεμέλια εφάμιλλα εκείνων της Επιστήμης, αλλά ότι θα πρέπει να είναι επιστημονικά. Γι' αυτό, όταν σας ζητώ να μην απορρίπτετε την ύπαρξη της «ενδιάμεσης» φύσης του ανθρώπου, το κάνω επειδή είμαι πεπεισμένος από προσωπική εμπειρία και αρκετή μελέτη πως το «διπλό» ή *Mayanigupa* είναι επιστημονικά δεδομένο. Έχει φύση υλική ή είναι κάτι άλλο; Θα πω ότι είναι ύλη συν κάτι άλλο.

Ας σκεφτούμε λίγο τι είναι ύλη. Εύκολα θα εξετάσει κάποιος την ιδέα της ύλης με γνώμονα την ιδιότητα της πυκνότητας, της ορατότητας και της απτότητας. Αυτό όμως θα είναι εντελώς αδικαιολόγητο. Ο αέρας που αναπνέουμε είναι αόρατος κι ωστόσο η ύλη του – οξυγόνο, υδρογόνο, άζωτο και ανθρακικό οξύ – έχει φύ-

ση ατομική, σταθμητή και αποδείξιμη μέσω της ανάλυσης. Η φύση του ηλεκτρισμού δεν μπορεί να αποδειχθεί παρά μόνο υπό ορισμένες συνθήκες, κι εντούτοις είναι υλική. Κανείς δεν μπορεί να δει το συμπαντικό αιθέρα της Επιστήμης, κι ωστόσο είναι ύλη σε κατάσταση εξαιρετικής λεπτότητας. Παρατηρήστε το ύδωρ και τις διάφορες μορφές που λαμβάνει καθώς διατρέχει όλη την κλίμακα της πυκνότητας: πάγος, χιόνι, υγρό, συμπυκνωμένος ατμός, υπέρθερμαινόμενος αερίος και σχεδόν αόρατος ατμός, ηλεκτρισμός, ενώ στη συνέχεια μεταφέρεται από τον κόσμο του αποτελέσματος στον κόσμο του αίτιου! Απολουθώντας το παράδειγμα του ύδατος, η εσωτερική Ινδουιστική φιλοσοφία παραθέτει μια ολόκληρη σειρά βαθμιαίων μοριακών μετασχηματισμών στην οικονομία της ανθρώπινης φύσης. Στο ένα άκρο βρίσκεται η πυκνή μάζα του φυσικού σώματος (sthulasarira) και στο άλλο η υπέρτατη λεπτότητα που αποκαλείται πνεύμα ή atman.

Πώς είναι δυνατόν να συνυπάρχουν όλα αυτά σε ένα συνδυασμό; Είναι ο άνθρωπος σαν ένα σύνολο κουτιών διαφορετικού μεγέθους τοποθετημένων το ένα μέσα στο άλλο, ή μήπως θέλετε να αναφερθείτε στην επιστημονική παραδοξότητα ότι δύο πράγματα μπορούν να καταλαμβάνουν ταυτόχρονα τον ίδιο χώρο;

Αυτά είναι δευτερεύοντα ερωτήματα που σίγουρα προβάλλουν από το κύριο ερώτημα. Θα πρέπει όμως να τα εξετάσουμε πρώτα. Θα απαντήσω λοιπόν σύμφωνα με τη σχετική εξήγηση που και εγώ ο ίδιος έχω δεχθεί, δηλαδή ότι καθεμία από τις διαφορετικές ομάδες μορίων που συνθέτουν τα επτά τμήματα ή υποστάσεις του ανθρώπου καταλαμβάνει το διαθέσιμο κενό χώρο που αφήνει ελεύθερο η προηγούμενη, πυκνότερης υφής, υπόσταση ανάμεσα στα δικά της μόρια. Κάθε ομάδα επικεντρώνεται στις διαφορετικές ενέργειες που οι Ινδουιστές αποκαλούν κέντρα ζωτικής δύναμης, ή shaddharnas, και τα οποία επιστεγάζονται από το χιλιόπεταλο λωτό ή sahasraram, όπου τοποθετείται το πνεύμα ή atman.

Αυτό το υπέρτατο σημείο βρίσκεται στην κορυφή της κεφαλής ενώ τα άλλα κέντρα εκτείνονται κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης έως τον κόκκυγα. Έτσι, τα μόρια του buddhi διαπερνούν την ομάδα μορίων του manas. Τα μόρια του manas διαπερνούν την ομάδα kamarupa, αυτή με τη σειρά της την ομάδα jiva, ενώ η τελευταία διαπερνά την ομάδα sthulasarira. Καθώς κάθε πυκνότε-

ρης υφής ομάδα εμπεριέχει τα μόρια της λεπτότερης, και επειδή πυκνότερη όλων είναι η Sthulasarira, μέσα της βρίσκονται όλες οι άλλες ομάδες που αποτελούνται από λεπτότερης υφής μόρια. Όλες ως σύνολο διαπερνούνται από το atman ή πνεύμα που τις ενεργοποιεί, δηλαδή από εκείνη την ακατανόητη ύστατη ενέργεια που δεν μπορεί να συλληφθεί δια των φυσικών αισθήσεών μας.

Στη Mandukya Upanishad διαβάζουμε γι' αυτήν:

«Δεν είναι αυτό, ούτε εκείνο, ούτε το τρίτο, ούτε οτιδήποτε μπορεί να συλλάβει ο νους με τη βοήθεια της αισθητηριακής αντίληψης.»

Μπορούμε να πούμε τι δεν είναι το πνεύμα ή atman, αλλά όταν μας ζητούν να διευκρινίσουμε τι είναι, εμείς θα πρέπει να μένουμε σιωπηλοί διότι οι λέξεις είναι αδύναμες και δεν μπορούν να περιγράψουν την Ιδέα του Θείου. Ας προχωρήσουμε όμως στο θέμα μας. Όταν το σώμα kama-rupa ενός Μύστη προβάλλεται κατά βούληση έξω από το φυσικό του σώμα με τη βοήθεια της ανεπτυγμένης δύναμης της θέλησής του, αυτό διαθέτει νου (manas) και νοημοσύνη (buddhi) – καθώς και την αίσθηση της ατομικότητας –, τη φυσική και πνευματική νοημοσύνη του Μύστη, ο οποίος, εγκαταλείποντας το φυσικό του κέλυφος μαζί με το jiva (αρχή της ζωής) και τη lingasarira (αιθερικό) του, προσωρινά ζει, σκέπτεται και δρα διαμέσου του δικού του «διπλού». Αυτό μπορεί βέβαια να έχει μοριακή σύνθεση λεπτότερης υφής από το φυσικό του σώμα, αλλά διαθέτει διευρυμένες δυνάμεις κίνησης και αντίληψης. Δεν περιορίζεται από φυσικά εμπόδια όπως π.χ. ένα τοίχο, διότι τα λεπτότερης υφής μόρια της σύνθεσής του διαπερνούν τα πυκνότερης υφής μόρια του τοίχου.

Ένας Μύστης μπορεί, αν το προτιμά, να προβάλλει απλώς μια εικόνα του εαυτού του δίχως νοημοσύνη και να την αποστείλει να εμφανιστεί στο σημείο ακριβώς που ίδιος έχει επιλέξει με τη σκέψη του. Εκείνος θα αποφασίσει αν η μορφή αυτή θα είναι μια απατηλή εικόνα ή μια αληθινή προβολή του. Μπορεί να αποτελείται απλώς από ύλη, ή ύλη συν τον ίδιο. Εξετάζοντάς το επιστημονικά θα σας υπενθυμίσω ότι έχω ήδη αποδείξει με διάφορες μαρτυρίες, καθώς και προσωπική εμπειρία, ότι το φαινόμενο αυτό μπορεί να συμβεί. Μπορούμε να προσθέσουμε την πιο σίγουρη από

όλες τις μεθόδους απόδειξης, και αυτή είναι η απαραίτητη εκπαίδευσή μας ώστε να επιτύχουμε την προβολή του δικού μας «διπλού», καθώς εδώ δεν έχουμε μια επιστήμη που είναι μόνο για λίγους εκλεκτούς, αλλά επιστήμη που στηρίζεται στο φυσικό νόμο και μπορεί να εκπληρωθεί από κάθε άνθρωπο αν διαθέτει τις απαραίτητες προϋποθέσεις και ικανότητες. Ο πέπλος της Ίσιδος μπορεί να ανασηκωθεί τόσο από τον σεβάσμιο ιερέα όσο και από τον ταπεινό εργάτη.

Μας ρωτούν συνεχώς για ποιο λόγο αυτά τα μυστικά δεν αποκλύπτονται ανοιχτά στον κόσμο, όπως γίνεται π.χ. με τα μυστικά της Χημείας ή άλλων τομέων της γνώσης. Είναι μια απολύτως φυσιολογική ερώτηση. Η διαφορά όμως μεταξύ της ψυχικής και της φυσικής Επιστήμης είναι ότι η πρώτη μπορεί να γίνει γνωστή μόνο μέσω της αυτό-ανάπτυξης και της καλλιέργειας των ψυχικών δυνάμεων. Κανένας πανεπιστημιακός καθηγητής δεν μπορεί να τις καλλιεργήσει μέσα μας, αλλά μόνοι μας οφείλουμε να προσπαθήσουμε. Ούτε εμείς μπορούμε να το κάνουμε για λογαριασμό σας, και δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι ακόμη και εσείς οι ίδιοι θα έπρεπε να προσπαθήσετε να τις αναπτύξετε. Αν η φυσική Επιστήμη είναι κάτι δύσκολο να κατακτηθεί από όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους, η ψυχική Επιστήμη είναι πολύ πιο δύσκολη από όλους μαζί τους επιμέρους τομείς της φυσικής Επιστήμης.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ένας Μαχάτμα περιγράφεται ως το «σπάνιο άνθος μιας μακριας σειράς αναζητητών» και εξ αυτού, σε κάθε γενιά κι εποχή ο αληθινός σοφός, ο Sadhu, απολάμβανε μεγάλου σεβασμού από τους ανθρώπους σαν να ήταν ον υπερανθρώπινο, υπό την έννοια ότι βρισκόταν υπεράνω όλων των αδυναμιών, της προζατάληψης και της άγνοιας που μιάστιζε τους συνανθρώπους του.

(Πηγή: *Applied Theosophy and other Essays*)

ΑΣΥΝΔΕΤΑ – ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ ΑΝΑΠΟΔΕΙΚΤΑ

Γεώργιος Κουκουβίνος

1. – Ο νόμος της αιτιότητας είναι φυσικό νόμος και σαν τέτοιος δεν διεκδικεί, ακόμη και κατά την κοινή αντίληψη, λογική αναγκαιότητα. Αν θέλουμε να τον αναγάγουμε σε νόμο της (κοινής) λογικής, της νοήσεως πέρα από τις αμφισβητήσεις, που να μπορεί να έχει η λογική αυτή ως προς την ικανότητά της για την κατανόηση του πραγματικού, φθάνουμε σε δύο αντίθετα συμπεράσματα. Ότι, δηλαδή, αν αιτιότητα σημαίνει πως τίποτε δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς να προηγηθεί κάποιο αίτιο, τότε για να λύσουμε το Γόρδιο αυτό δεσμό και να δώσουμε ένα τέλος, μήπως θα έπρεπε να δεχθούμε την ύπαρξη μιας αρχής χωρίς αίτιο; Ή θα δεχθούμε την άποψη μιας συνεχούς δημιουργίας, όπως ορισμένοι φυσικοί επιστήμονες δέχονται για το Σύμπαν; (αριθμός παμμέγιστος αεί συντελούμενος, κατά τους Πυθαγόρειους)

2. – Μπορεί κανείς να δει το Σύμπαν σαν ένα σύμβολο που κρύβει, που υποδεικνύει μια αλήθεια και μια πορεία.

3. – Στο Σύμπαν βλέπουμε συνεχείς μετασχηματισμούς που οδηγούν από το απλούστερο στο συνθετότερο. Μ' αρέσει να βλέπω το θάνατο εντασσόμενο στη διαδικασία ενός μετασχηματισμού, που σκοπό έχει να εμπλουτίσει το Σύμπαν με πείρα και συνειδήσεις. Η θεωρία της μετενσάρκωσης έχει τη θέση της στη θεώρηση αυτή. Δίνει νόημα, ελπίδα και όραμα, και καθιερώνει ευθύνες. Όπως και από άλλη σκοπιά, έστω και εμμέσως, το ανθρώπινο αξίωμα.

4. Ειδικότερα για το θάνατο, μήπως πρέπει να τον δούμε απλώς σαν ένα στάδιο μιας πορείας, ότι πρέπει να βλέπουμε κάθε μέρα σαν να ήταν η τελευταία της ζωής μας και συγχρόνως – φαινομενικώς, αντιφατικώς με την προηγούμενη θέση –, να θεωρούμε πως πορευόμαστε σε ένα δρόμο χωρίς τέλος, ή τουλάχιστον με πολύ μακρινό τέλος, σπέρνοντας το καλό και αδιαφορώντας αν θα προλά-

βουμε να γευθούμε εμείς στην τωρινή ζωή μας τους καρπούς ή να λάβουμε οποιαδήποτε ανταμοιβή; Έτσι δίνουμε απάντηση και στην έννοια της ανιδιοτελούς δράσης και της αυτάρκειας. Ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο υπάρχει μόνο διαφορά δομής και ποσού, και όχι ποιότητας.

5. – Η μεγαλύτερη ίσως προσφορά του νου είναι ότι μας δείχνει τα όριά του. Δεν μπορούμε με αυτόν να κατανοήσουμε ή βιώσουμε το πραγματικό. Να δώσουμε απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα. Γιατί το Σύμπαν; Γιατί η Ζωή; Γιατί ο Άνθρωπος; Είναι πράξη σωφροσύνης, είναι οικονομία δυνάμεων, είναι δρόμος προς τη δημιουργική γαλήνη, να μην προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα γιατί η Ζωή, γιατί το Σύμπαν. Ταυτόχρονα, όμως, είναι πράξη ευθύνης να βοηθήσουμε στη συντήρησή της και στην εξέλιξη, στον εμπλουτισμό τους.

6. – Ποια πρέπει να είναι η δέουσα συμπεριφορά μας; Η απάντηση δίνεται σε αναφορά στα αμέσως παραπάνω ερωτήματα. Είναι ωραία η ιδέα ότι η Αγάπη είναι συμπαντικός νόμος και ότι όποιος πορεύεται σύμφωνα με αυτήν, πορεύεται κατά φύση. Η κακία είναι καί το αφύσικο και άρρωστο. Και εννοώ αγάπη τη βεβαιότητα ότι αποτελούμε ένα αναπόσπαστο μέρος ενός ενιαίου όλου, και ότι πρέπει να πορευόμαστε σύμφωνα με την παραδοχή αυτή. Να νοιαζόμαστε για το όλο. Να καταργήσουμε το διαχωρισμό εγώ-εσύ. Αν υπάρχει απόδειξη της άποψης αυτής, ίσως θα πρέπει να αναζητηθεί στην ευφορία που νοιώθει ο Άνθρωπος για τη μέθεξη, την ευφορία που νοιώθει ότι βλέπει τον διπλανό του σαν προέκταση του εαυτού ή, καλύτερα, τον διπλανό του και τον εαυτό του ενταγμένους στο ίδιο σύνολο. Και η συναίσθηση της συμμετοχής αυτής είναι η μεγάλη ευθύνη.

7. – Σκέπτομαι πολλές φορές αν υπάρχει ανιδιοτελής πράξη, ανιδιοτελής συμπεριφορά, δηλαδή χωρίς προσδοκίες για παράδεισους όπως υπόσχονται μεριζοί. Θα ήταν ωραίο να βλέπουμε τον εαυτό μας όχι σαν θεατή και καταγραφέα των όσων γίνονται, αλλά συναγωνιστή σε μια διαρκή ή, τουλάχιστον, μακρά πάλη στην πραγμάτωση ενός σχεδίου. Θα ήταν η υπέρτατη ικανοποίηση και δικαίωση του Ανθρώπου. Πρέπει να συμμετέχει. Αυτό είναι η ευθύνη και το μεγαλείο του.

8. – Ελευθερία σημαίνει υποταγή στην εξυπηρέτηση ενός ιδανικού. Υποταγή σε ένα σχέδιο, σε ένα σκοπό.

9. – Κάθε άνθρωπος είναι μια ελπίδα για όλους και για όλα. Για τον εαυτό του και το Σύμπαν.

10. - Δεν υπάρχει καλή σκέψη ή καλή πράξη του ανθρώπου που να είναι επί ματαιώ. Το αποτέλεσμα της δεν είναι πάντοτε ορατό. Ας ξέρει ότι, τότε, και ο ίδιος και το Σύμπαν ωφελείται.

Ταξίδι

Σωτ. Νικολακόπουλος

Αναψε ο θεός το φως
Ένας ατέλειωτος πολυέλαιος πάνω μας
Μιλούσε για τις αλήθειες
Μιλούσε για την άνοιξη
για το χαμόγελο της ανεμώνας και τ' αηδονιού το καλημέρισμα
για το παράπονο του γκιώνη,
μιλούσε για μας την ώρα που ο ναός φωτίστηκε
στο βάθος της ψυχής μας.

Μας μιλούσε, μας μιλούσε...
για το ουράνιο τόξο που γεφυρώνει τ' όνειρο με τα ουράνια
για τ' άπλετο φως
με τ' ασημένιο στέμμα του γαλαξία...
και τότε γαληνεύουμε σαν την πλατιά τη θάλασσα
Γνωρίζοντας
πως δεν υπάρχουν σύντομοι δρόμοι
για τα μέρη που αξίζει να πάμε.

(Πηγή: Το Λυκαυγές)

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΘΕΑΣΗ

(Κατά Γρηγόριο Παλαμά, 14ος αιώνας μ.Χ.)

Κατά τον Γρηγόριο Παλαμά, θεολόγο του Άκτιστου Φωτός, ο νους πρέπει να αποσπασθεί από τα έξω, από τη διάχυσή του στην γήιση, και να επιστρέψει στην καρδιά. Μόλις επιστρέψει εκεί, τότε βλέπει το «ειδεχθές προσωπείο» εκ της κάτω περιπλάνησης. Βλέποντας αυτή την ασχήμια επιδιώκει με το πένθος να την καθαρίσει. Αφού αφαιρέσει το άσχημο αυτό προσωπείο, τη μάσκα του επιφανειακού ανθρώπου, ο νους έρχεται μέσα στην καρδιά και εκεί προσεύχεται απερίσπαστα στον Θεό «εν τῷ κρυπτῷ».

Αποκτά έτσι την νοερή προσευχή. Τότε ο Θεός του δίνει το δώρο που λέγεται ειρήνη των λογισμών, η οποία του προσφέρει την ταπείνωση που είναι η συνεχιζική κάθε αρετής. Από την ειρήνη των λογισμών και την ταπείνωση προέρχονται όλες οι άλλες αρετές, στο μέσον των οποίων υπάρχει η αγάπη. Στα πρόθυρα αυτών υπάρχει το προοίμιο του μέλλοντος αιώνος και εκεί ανθίζει η ανεκλάλητη και αναφαίρετη χαρά.

Η ακημοσύνη είναι μητέρα της αμεριμνησίας και η αμεριμνησία είναι μητέρα της προσοχής και της προσευχής. Και αυτές οι δυο είναι μητέρες του πένθους και των δακρύων. Τα δάκρυα καθαρίζουν όλο το περιεχόμενο του ειδεχθούς προσωπείου. Μόνο τότε η οδός της αρετής γίνεται ευκολότερη και η συνείδηση ακατάγνωστη. Και από εκεί προέρχεται η τελειότερη χαρά, και το κατώδυτο δάκρυ μεταβάλλεται σε ηδύτατο και η προσευχή μεταβάλλεται σε ευχαριστία. Μέχρι εδώ, όλα αυτά είναι τα δώρα της μνηστείας, του αρραβώνα.

Ο νους, μετά από αυτή την ασχητική προσπάθεια ελευθερωμένος, ξεπερνώντας τη διάνοια, όλα τα νοητά και τη φαντασία, πα-

ρουσιάζεται κωφός και άλαλος στον Θεό και φωτίζεται. Φθάνοντας ο άνθρωπος στο φωτισμό του νου, γίνεται κατά φύση άνθρωπος που εξέρχεται στην πραγματική του εργασία και ανεβαίνει στα αιώνια όρη. Και «ω, του θαύματος, επόπτης καθίσταται» χωρίς να χωρισθεί της ύλης, αλλά ανεβαίνει με την άρρητη δύναμη του πνεύματος, και έτσι «των αρετήτων ρημάτων διακούει και ορά τα αθέατα, και του θαύματος όλος του εντεύθεν εστί τε και γίνεται και εκείθεν απέ, και τοις ακαμάτοις υμνωδείς αμιλλάται, άγγελος ως αληθώς άλλος επί γης Θεού» γίνεται.

Φθάνει τότε ο νους στη θεωρία του Άκτιστου Φωτός. Βέβαια – Γρηγόριος – το Φως είναι παντού αλλά δεν επιλάμπει κατά τον ίδιο τρόπο σε όλους. Φαίνεται κατά την καθαρότητα της καρδιάς του ανθρώπου αλλά και τη βούληση του φωτίζοντος Θεού. Πάντως, όταν ελλαμφθεί ο νους του ανθρώπου, τότε «και προς το συνημμένο σώμα πολλά διαπορθμεύει του θείου κάλλους τεκμήρια». Από τη θεωρία του Άκτιστου Φωτός προέρχεται και η έξη της αρετής αλλά και το ακίνητο ή δυσκίνητο προς την κακία.

Από εκεί προέρχεται ο θεολογικός λόγος, το θαυματουργικό χάρισμα, το προορατικό και το διορατικό του ανθρώπου. Το κυριότερο από όλα είναι ότι τότε ο άνθρωπος αποκτά τη γνώση όλων των μελλόντων. Το μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της αγωγής είναι «η του νου προς εαυτόν επιστροφή»: η επιστροφή όλων των δυνάμεων της ψυχής προς το νου και η ενέργεια του Θεού στο νου, δια της οποίας επανέρχεται ο άνθρωπος στο αρχαίο και ανέκφραστο εκείνο κάλλος.

Στο κομμάτι αυτό φαίνεται όχι μόνο ο τρόπος τον οποίο ακολούθησε ο ίδιος ο Γρηγόριος για να φθάσει στη θέαση και στην άπταιστη θεολογία, αλλά και ο δρόμος τον οποίο ακολουθούν όλοι οι Ορθόδοξοι για να θεραπευθούν και να σωθούν.

Θ.Κ.

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Έρικα Λέτσερις Γεωργιάδη

(Ομιλία στην επέτειο της ίδρυσης της Θ.Ε., Νοέμβριος 2007)

Με την ευκαιρία της επισκέψεώς μου φέτος στο Άντυαρ, πρόκειται να κάνω μία έρευνα για την ιστορία της Θεοσοφικής Εταιρείας στην Ελλάδα. Μπορώ όμως να σας πω λίγα πράγματα σχετικά και τώρα. Το πρώτο θεοσοφικό τμήμα στην Ελλάδα είναι και το παλαιότερο στην Ευρώπη. Στο ξεκίνημά της η Θ.Ε. διέθετε τρία τμήματα, όπως λέει σχετικά ο Όλκοττ στο ημερολόγιό του: Το Αμερικανικό, το Ινδικό και το Ελληνικό (Ιονικό).

Το Ελληνικό τμήμα ιδρύθηκε το 1877 στην Κέρκυρα. Ιδρυτές του ήταν οι: Pasquale Menelaus, Δρ. Νικόλας, γνωστός και ως Κόντης Γκονέμης (ένας γιατρός του ελληνικού στρατού), Όθων Αλεξάνδρου, Αλέξανδρος Ρομπότης και Δημήτριος Σοφοκλής. Το 1880 έλαβαν και το επίσημο οργανόγραμμα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην Ελλάδα. Τι συνέβη σε αυτό το τμήμα και γιατί έκλεισε, είναι άγνωστο. Ένας από τους σκοπούς μου όμως είναι να προσπαθήσω να βρω στο Άντυαρ έγγραφα σχετικά με αυτό. Ο Camille Flammarion στο βιβλίο του «Τα Μυστήρια του Θανάτου» αναφέρεται στον πρόεδρο του Ιόνιου τμήματος λέγοντας τα εξής:

Ο Δρ. Νικόλας, Κόντης Γκονέμης, ήταν γιατρός του ελληνικού στρατού το 1869. Ακολουθώντας τις εντολές του Υπουργείου μετατέθηκε στη φρουρά της Ζακύνθου και αργότερα έγραφε: «Όταν

έφθανα στο νησί για να αναλάβω τη νέα μου θέση, άκουσα μία φωνή να επαναλαμβάνει στα Ιταλικά: Πήγαινε να δεις τον Βολτέρα, πήγαινε να δεις τον Βολτέρα.... Αυτή η φράση επαναλήφθηκε τόσες πολλές φορές που με επηρέασε, και ξέροντας ότι η υγεία μου ήταν άριστη, ανησίκησα για τη πιθανότητα να έχω κάποιο είδος ακουστικής παραίσθησης. Δεν είχα λόγο να σκέπτομαι τον κ. Βολτέρα, έναν κάτοικο του νησιού τον οποίο δεν ήξερα προσωπικά, αλλά τον είχα δει μία φορά πριν 10 χρόνια.

«Προσπάθησα να κλείσω τα αυτιά μου ώστε να μπορώ να μιλήσω με τους φίλους μου, αλλά ήταν αδύνατο. Η φωνή συνέχιζε να επαναλαμβάνει το ίδιο ξανά και ξανά. Τελικά φύγαμε από το πλοίο και εγώ κατευθύνθηκα αμέσως στο ξενοδοχείο μου να αδειάσω τις βαλίτσες μου, όμως η φωνή συνέχιζε να με βασανίζει. Μετά από λίγο ένας υπάλληλος του ξενοδοχείου χτύπησε την πόρτα μου και μου είπε ότι κάποιος κύριος επιθυμούσε να με δει. Τον ρώτησα ποιος ήταν και μου είπε: Ο κ. Βολτέρα.

«Ο κ. Βολτέρα μπήκε στο δωμάτιό μου και πολύ λυπημένος με ικέτευσε να τον ακολουθήσω προκειμένου να δω τον γιο του που ήταν πολύ άρρωστος. Πήγα στο παιδί και το βρήκα να υποφέρει από επιθέσεις τρέλας με ντελίριο, εγκαταλειμμένο από όλους τους γιατρούς της Ζακύνθου, κλεισμένο γυμνό σε ένα δωμάτιο. Είχε μια φρικτή έκφραση, η οποία γινόταν ακόμα χειρότερη με όλους αυτούς τους ήχους σκύλου και άλλων ζώων που έβγαζε. Συναμιλούσε και μάλωνε με φανταστικούς θεατές.

«Όταν άνοιξα την πόρτα του δωματίου, μου επετέθη βιαίως αλλά δεν κινήθηκα και τον κράτησα από τα χέρια του. Μετά από λίγα λεπτά τα μάτια του έχασαν τη έντονη λάμψη τους, έπεσε στο πάτωμα και έχασε την δύναμή του. Του έκανα μαγνητική θεραπεία και σε λιγότερο από 30 λεπτά βρισκόταν σε κατάσταση υπνοβασίας. Η διαδικασία της θεραπείας κράτησε 2 μήνες και κατόπιν έγινε καλύτερα. Δεν είχε ποτέ ξανά άλλες κρίσεις.»

Με ένα γράμμα του προς τον Κόντε Γκονέμη (Νικόλα), ο κ. Βολτέρα, στις 19 Ιουνίου του 1885, τον ευχαριστούσε που θεράπευσε τον γιο του και τελείωνε ως εξής: «Πριν την άφιξή σας στη Ζακύνθο δεν είχα καμία σχέση μαζί σας. Είχα περάσει κάποιο χρονί-

κό διάστημα στη Κέρκυρα σαν εκπρόσωπος του νομοθετικού σώματος αλλά ποτέ δεν σας μίλησα ή ανέφερα κάτι σχετικά με το γιο μου. Μόνο όταν άκουσα για την άφιξή σας στη Ζάκυνθο ήρθα να σας μιλήσω και να σας ικετεύσω να προσπαθήσετε να κάνετε κάτι για τον γιο μου. Σε εσάς εκ πρώτης, αλλά και στον μαγνητισμό, οφείλω τη ζωή του γιου μου και κρίνω ως υποχρέωσή μου να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες και να υπογράψω,

Δικός σας με τρυφερότητα και ευγνωμοσύνη
 Δημήτριος Βολτέρας (Κόντης Χρυσοπλεύρης)»

Συνυπογράφουν: Διονύσιος Βολτέρας (Κόντης Χρυσοπλεύρης)
 Λάουρα Βολτέρα (σύζυγος κ. Βολτέρα)
 Αναστάσιος Βολτέρας (ο θεραπευμένος άρρωστος)
 Γ. Βασσαρόπουλος
 Lorenzo Mercketi
 Δημήτριος Κόντης Guerino (μάρτυρας)»

Μέρος της επίσημης διάλεξης που δόθηκε από τον πρόεδρο του Ιόνιου τμήματος της Θεοσοφικής Εταιρείας είναι το ακόλουθο:

- Ας κάνουμε τους εαυτούς μας χρήσιμους, διαδίδοντας το φως που έχει μεταληφθεί σε εμάς.
- Ας μην μείνουμε μόνο στα λόγια.
- Ας προσθέσουμε σε αυτά τη γεμάτη δύναμη διδασκαλία των γεγονότων, και αν δεν μπορούμε να έχουμε μία υποδειγματική συμπεριφορά, τουλάχιστον ας μη δώσουμε αιτία για σκάνδαλο.
- Ας ξεζιγήσουμε διορθώνοντας τα ελαττώματά μας, εξαλείφοντας τις ανήθικες ορμές από τις καρδιές μας.
- Ας προσαρμοστούμε σε μια ζωή εγκράτειας και δραστηριότητας.

- Ας ζητούμε συγγνώμη όταν προσβάλουμε και ας συγχωρούμε όντας προσβεβλημένοι.
- Ας αγαπούμε το δίκαιο, τόσο για τον εαυτό μας όσο και για τους άλλους.
- Ας μισούμε και ας μαχόμαστε ενάντια σε κάθε προνόμιο που δεν αξίζουμε εμείς, σε σχέση με τους άλλους.
- Ας προωθήσουμε τη λαϊκή εκπαίδευση και ας την κάνουμε υποχρεωτική, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τις οποίες μπορούμε να απελευθερώσουμε από τη δουλεία της ιεροσύνης.
- Ας προστατεύσουμε τα ορφανά και ας υπεραμυνθούμε του συμφέροντος του αδύνατου και της χήρας.
- Ας αποτινάξουμε την αλαζονεία.
- Ας αναφωνήσουμε με μεγαλόψυχη κραυγή ενάντια στη πορνεία, την ακολασία, την κακή συμπεριφορά, τις συνέπειες του υλισμού και της δεισιδαιμονίας.
- Ας πολεμήσουμε ενάντια στη θανατική ποινή και ας αντιπαθήσουμε το όνειδος του πολέμου και ακόμα περισσότερο το δικαίωμα του ισχυρότερου.
- Ας συμμετάσχουμε στην υπεράσπιση όσων μας προστατεύουν, ελέγχοντας δίχως άλλο τους δημαγωγούς και τους επαναστάτες που συμπεριφέρονται έχοντας κακά κίνητρα.
- Ας αναγνωρίσουμε την πλατειά και παγκόσμια αγάπη, όχι μόνον για την ανθρωπότητα αλλά για ολόκληρη τη δημιουργία γιατί όλα τείνουν προς την Υπέρτατη Αγάπη είτε μέσω της σιωπής είτε μέσω της εκφρασμένης (με οποιοδήποτε τρόπο) αγάπης. Κουράγιο αδέρφια, ας δώσουμε μία ώθηση.

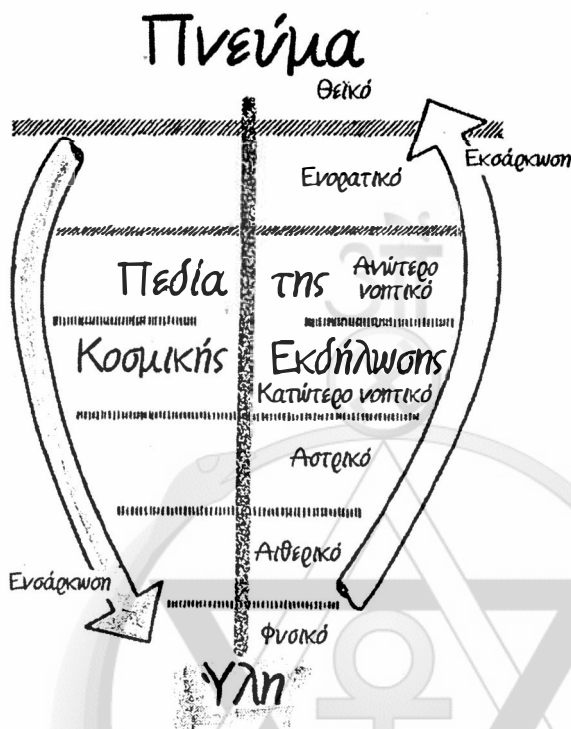
Η ΡΕΦΛΕΞΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΧΗΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Αικατερίνη Νοτιά

Όλο και περισσότεροι άνθρωποι δοκιμάζουν τη μέθοδο της Ρεφλέξολογίας σε μια προσπάθεια να φροντίσουν τη σωματική, συναισθηματική και ψυχική τους ισορροπία και, μάλιστα, όσοι ακολουθήσαν επιμελώς τις επανάληπτικές θεραπείες της μεθόδου αυτής, παραδέχονται ότι απόλαυσαν τα ευεργετικά της αποτελέσματα.

Στον τρίτο τόμο της *Μυστικής Διδασκαλίας*, στη Στάνζα 4, σελ. 127, λέει πώς η Ανθρώπινη Μονάδα ντύθηκε ένα-ένα τα σώματά της ώστε να μπορέσει να κατέλθει στο 7ο φυσικό κοσμικό πεδίο, και μέσα από τις εμπειρίες της ζωής να βιώσει τη Δυναμικότητα του φυσικού πεδίου μαθαίνοντας να εξισορροπεί τους δύο πόλους των αντιθέτων και όχι μόνο αυτό. Έτσι, στα μισά της 3ης Ρίζας Φυλής διαχωρίστηκαν τα φύλα σε άρρεν και θήλυ και ολοκληρώθηκε η οσπείνη φύση του ανθρώπου. Ο Πνευματικός άνθρωπος, ο Στοχαστής, ντύθηκε με τα 7 σώματα, όσα και τα πεδία από την ύλη των οποίων περνούσε κατά την καθοδική του πορεία.

Επί του θέματος αυτού, η Άννη Μπέζαντ αναφέρεται στο βιβλίο της *«Η Εξέλιξη της Ζωής και της Μορφής»*, σελ. 109-11. Μας λέει ότι κατά την εξέλιξη των μορφών υπάρχουν δύο μεγάλα τόξα. Στο πρώτο ήμισυ, κατιόν τόξο, ο Ισβάρα παρέχει στην ΥΛΗ δυνάμεις και χαρακτηριστικές ιδιότητες, ονομαζόμενες Τάπτραις. Στο δεύτερο ήμισυ, ανιόν τόξο, διαπλάθει τις Δυνάμεις και τις ιδιότητες αυτές σε ΟΧΗΜΑΤΑ, δηλαδή σε οργανωμένους φορείς. Τα επτά αυτά οχήματα είναι τρία Ανώτερα: Μοναδικό – Πνευματικό – Βουδικό και τέσσερα Κατώτερα: Νοητικό – Αστρικό ή Σώμα των Συγγιγίσεων – Αιθερικό και Φυσικό Σώμα.

Τα τρία Ανώτερα σώματα δεν αρρωσταίνουν, είναι σώματα πνευματικά. Τα τέσσερα Κατώτερα (φυσικό, αιθερικό, συναισθηματικό και νοητικό) είναι δομημένα από την ύλη των Σεληνιακών Κυρίων (Πίτρισ) και φέρουν μαζί τους τον σπόρο της αρρώστιας. Το σημερινό μας θέμα όμως δεν είναι εντελώς εσωτερικής φύσης, γι'

αυτό δεν θα ασχοληθούμε με τα προαναφερθέντα. Το κυρίως θέμα μας είναι η δουλειά που κάνει η Ρεφλεξολογία επάνω στα τέσσερα κατώτερα και πιο υλικά σώματα του ανθρώπου. Αυτό θα μας γίνει κατανοητό αν απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι είναι η Ρεφλεξολογία;

Η Ρεφλεξολογία είναι μια πανάρχαια τέχνη, μια αφάρμακη θεραπευτική μέθοδος η οποία εξασκείται με συγκεκριμένες πιέσεις στα πέλματα των ποδιών. Τα πόδια βρίσκονται στο τελευταίο άκρο του κυκλοφορικού συστήματος όπου εκεί γίνεται η συσώρευση των τοξικών κρυσταλλικών αποθεμάτων του οργανισμού.

2. Από πού προήλθε η τέχνη της Ρεφλεξολογίας;

Η Ρεφλεξολογία ήταν γνωστή στους Κινέζους από το 5000 π.Χ. Επίσης ήταν γνωστή στους Αιγύπτιους και τους αρχαίους Έλλη-

νες. Μάλιστα έχουν βρεθεί παραστάσεις πάνω σε αγγεία όπου απεικονίζουν την άσκηση Ρεφλεξολογίας από τον θεραπευτή στον δέκτη. Το ρήμα «θεραπεύω» σημαίνει υπηρετώ. Από το ρήμα αυτό είχαν πάρει και το όνομά τους οι θεραπευαίνιδες στην αρχαία Ελλάδα. Ο θεραπευτής παρείχε με πολύ αγάπη προς τον συνάνθρωπό του τη γνώση που κατείχε για το ανθρώπινο σώμα, και μέσω αυτής της γνώσης πίεζε συγκεκριμένα σημεία στα πέλματα των ποδιών του ασθενή.

3. Ποια η σχέση της με το ανθρώπινο σώμα;

Όλοι οι θεραπευτές και όλο και περισσότεροι γιατροί παραδέχονται ότι ο άνθρωπος είναι ένα σύνθετο ον που αποτελείται από σώμα, συναίσθημα και νου. Ο νους είναι ισχυρότερος όλων και επιδρά στο συναίσθημα, και το συναίσθημα με τη σειρά του στο σώμα. Το ανθρώπινο σώμα έχει διπλή υπόσταση. Αποτελείται από το ενεργειακό και το φυσικό σώμα. Το ένα είναι πλεγμένο μέσα στο άλλο και τα δύο μαζί είναι αδιαχώριστα. Όταν το ενεργειακό σώμα μπλοκαριστεί, το φυσικό σώμα εκδηλώνει αρρώστια.

Οι επιστήμονες έχουν φωτογραφίσει το ενεργειακό σώμα και γνωρίζουν ότι υπάρχει σε κάθε ζωντανό οργανισμό. Στην Ανατολή το ονομάζουν αιθερικό σώμα ενώ στη Δύση το ονομάζουν βιοενεργειακό. Το ενεργειακό και το φυσικό σώμα χωρίζονται σε δέκα ενεργειακές ζώνες. Έτσι λοιπόν έχουμε πέντε ζώνες δεξιά και πέντε αριστερά, οι οποίες διασταυρώνονται στην περιοχή του λαιμού. Όταν αυτές οι δέκα ζώνες είναι ανοιχτές και ελεύθερες και η ροή της ζωτικής ενέργειας κυλάει ανεμπόδιστα μέσα, έξω και γύρω από το φυσικό σώμα, τότε αυτό είναι υγιές, σφριγηλό, δυνατό, αναπλάθει εύκολα τα κύτταρά του και θεραπεύεται μόνο του.

Οι δέκα ενεργειακές ζώνες καλύπτουν μέσα στην περιοχή τους όλο το φυσικό σώμα και επομένως όλα τα συστήματα των οργάνων, των νεύρων, των μυών, των γαγγλίων, των πέλματων, του οστικού σκελετού, του κυκλοφορικού συστήματος και των υπολοίπων οργάνων που απαρτίζουν το φυσικό σώμα. Οι ζώνες αυτές αρχίζουν από το κεφάλι, διασταυρώνονται στον λαιμό και καταλήγουν στα πέλματα των ποδιών μας. Επομένως, τα πόδια μας είναι ο καθρέπτης της υγείας του φυσικού σώματος και οι αρρώστιες του αντανακλώνται στα πέλματα.

4. Πώς επιδρά επάνω στο σώμα μας;

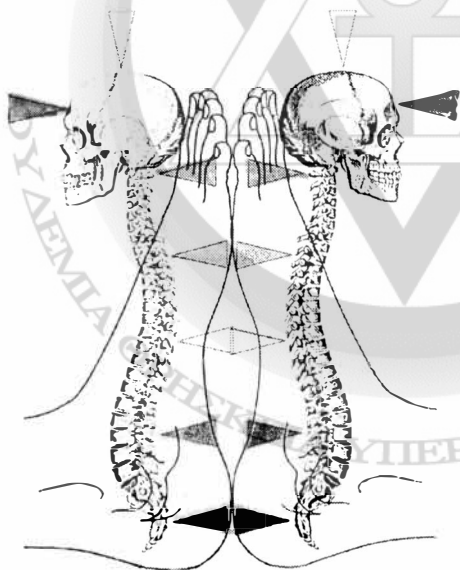
Η Ρεφλεξολογία είναι αφάρμακη θεραπευτική μέθοδος χωρίς παρενέργειες. Δεν κάνει ιατρικές διαγνώσεις, ούτε συστήνει φάρμακα. Στα ελληνικά ονομάζεται ανακλαστική ζωνοθεραπεία ενώ στα αγγλικά reflexology, από το reflex (αντανακλώ). Στις Ανατολικές χώρες η αφάρμακη αυτή μέθοδος θεραπείας δεν ξεχάστηκε ποτέ. Στις Δυτικές χώρες δόθηκε έμφαση στις ανακαλύψεις της Χημείας και στην πληθώρα των φαρμάκων που προέκυψαν. Τα νέα αυτά φάρμακα υπήρξαν σωτήρια για πάρα πολλά χρόνια για την αντιμετώπιση ασθενειών που κατά καιρούς θέριζαν την ανθρωπότητα, όπως η φυματίωση, τα αφροδίσια νοσήματα και διάφορες μεταδοτικές αρρώστιες.

Τους τελευταίους αιώνες παρατηρήθηκε ότι το φυσικό σώμα από τη συνεχή παροχή φαρμάκων πολλές φορές μπλοκάρεται και τοξινώνεται ανεπανόρθωτα. Δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος και παρατηρούμε ότι το ίδιο φάρμακο ωφελεί μεν συγκεκριμένα όργανα αλλά μπορεί να βλάπτει το σώμα κάπου αλλού. Αυτή η παρατήρηση δημιούργησε την ανάγκη να θυμηθούμε παλαιές αφάρμακες τεχνικές θεραπείας και αποκατάστασης της

υγείας μας. Έτσι θυμήθηκε ο άνθρωπος την ομοιοπαθητική, την ιριδολογία και λοιπές αφάρμακες θεραπείες πολύ γνωστές από αρχαιοτάτων χρόνων.

5. Τα οφέλη της είναι πολλαπλά;

Α) Με τις συγκεκριμένες πιέσεις στο πέλμα επαναφέρει την ανεμπόδιστη ροή της ζωτικής ενέργειας στον ανθρώπινο οργανισμό, βοηθώντας τον να βρει την ισορροπία του και επομένως τη χαμένη του υγεία.

Β) Έχει τη δυνατότητα της πρόληψης – το πρόβλημα εμφανίζεται στα πέλματα πριν ακόμη εξωτερικευθεί στο φυσικό σώμα. Αν από τα νεανικά μας χρόνια κάναμε στο σώμα μας μια συντήρηση όπως κάνουμε στο αυτοκίνητό μας κάθε έξη μήνες, το σώμα μας δεν θα ήταν ταλαιπωρημένο και καταπονημένο με την πάροδο των χρόνων. Αν κάναμε αυτή τη συντήρηση στο νευρικό μας σύστημα, στο λεμφικό και το απεγκριτικό, τότε όλος ο οργανισμός θα μας υπηρετούσε εν υγεία και ευεξία. Και ας μην ξεχνάμε ότι ένα σώμα υγιές ταυτίζεται με ένα νου υγιή και με ένα συναίσθημα υγιές.

Γ) Επιδρά μέσα από τις δέκα ενεργειακές ζώνες και στις συναισθηματικές φορτίσεις του ανθρώπινου σώματος. Μέσω του ηλιακού πλέγματος, της υπόφυσης και των άλλων αδένων του σώματος μπορεί να ξεμπλοκάρει συναισθηματικά φορτία και να εκμηδενίσει κυριολεκτικά το άγχος, που δεν είναι τίποτε άλλο από μια κατάσταση του νευρικού μας συστήματος, την οποία πολλές φορές κουκουλώνουμε με χάπια για τις αϋπνίες, τους πονοκεφάλους, τους στομαχόπονους, τις ζολίτιδες, τα αυχενικά κλπ.

6. Τι αισθανόμαστε όταν κάνουμε Ρεφλεξολογία;

Όταν κάνουμε Ρεφλεξολογία, το πρώτο που αισθανόμαστε είναι χαλάρωση και αναζούφιση. Χαλάρωση σημαίνει αφήνομαι στη φροντίδα και την ανθρώπινη αγάπη ενός άλλου ανθρώπου. Σε πρώτη φάση η χαλάρωση δίνει τη δυνατότητα στο νευρικό, το μυϊκό και τα άλλα συστήματα του οργανισμού να ξεμπλοκαριστούν και να αποκαταστήσουν την χαμένη τους ενέργεια. Το νευρικό σύστημα φορτίζει τις μπαταρίες του, το μυϊκό αποτοξινώνεται από το γαλακτικό οξύ και την ζούραση, και το απεγκριτικό αποβάλλει τα οξέα που κατακαίγουν τους μύες και τα όργανα. Η χαλάρωση που νοιώθουμε λοιπόν εφάπτεται της υγείας όλων των συστημάτων του οργανισμού μας. Επιπλέον, το ενεργειακό σώμα του ρεφλεξολόγου έρχεται αναπόφευκτα σε επαφή με το ενεργειακό σώμα του πάσχοντος και δημιουργείται μια ανταλλαγή ενεργειών όπου και οι δυο βγαίνουν κερδισμένοι. Ας θυμηθούμε ότι θεραπεύω σημαίνει υπηρετώ, και υπηρετώ σημαίνει προσφέρω. Μόνο έτσι είναι δυνατή η θεραπεία του ανθρώπινου όντος σε σώμα, συναίσθημα και νου.

λομαι ἤδη τὸν λόγον... ὥς μοι φαίνεται εἰκότως
 ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν... τὸν βίον θαρρεῖν
 μέλλον ἀποθανεῖσθαι... ἐχει μέγιστα οἴσε-
 σθαι ἀγαθὰ ἐπειδὴ... οὐδ' αὖτε οὐ-
 τοις ἔχον, ὅτι Σοκράτης... πρὸς τὴν γα-
 ρα... ἡ δὲ Σοκράτης... ἡ δὲ Σοκράτης...
 ἡ δὲ Σοκράτης... ἡ δὲ Σοκράτης...

Ελληνικό κείμενο. Από το βιβλίο Ἀγασίας Ἑλλήνων Σύντομος
 Πλάτωνος Βιβλίου 1967 ἔκδοσις Ν. Σοφροπούλου, Ἀθήναι
 1967, ἔκδοσις Ν. Σοφροπούλου, Ἀθήναι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΟΥ ΩΡΑΙΟΥ

Ρ. Λίβιγκστον

(Απόσπασμα)

Το αίσθημα του ωραίου, του κάλλους, διέτρεχε ολόκληρη τη ζωή των αρχαίων Ελλήνων και σαν προζύμι την μεταμόρφωνε. Θα επικαλεστούμε τη μαρτυρία του Χάινε που με εξαιρετική πικρία αντιπαράθετει αυτό που ονομάζει «ζοφερό, πενιχρό, ασκητικό, υπέρ-πνευματικό Ιουδαϊσμό των οπαδών του Ναζωραίου» με την «ελληνική ευφροσύνη στον έρωτα του κάλλους και το δροσερό θέλγητρο της ζωής» (Gutter imp Exit). Κρίσεις σαν αυτές βαραινούν αλλά είναι κα-

λύτερα να πάμε στη λογοτεχνία των Ελλήνων και να δούμε εκεί πόσο το αίσθημά τους για το ωραίο διαπερνούσε όλα. Κοίταξε τα ονόματά τους και σύγκρινε ως προς το ωραίο τα: Αριστοκράτης (ευγενική δύναμη), Κλεομένης (φημισμένη ισχύς), Αριστονόη (ευγενικός νους), Ασπασία (η καλόδεκτη). Εξέτασε τις τυχαίες απρομελέτητες εκφράσεις τους και δες πόσο μια απένειδη χάρη τις μορφοποιεί. Οι Έλληνες άγγιζαν κάθε περιστατικό της ζωής, οικείο ή απίθανο, με ομορφιά. Ακόμη και ένα παρατσούκλι. Μπορούσε να είναι κάτι που γίνεται κάθε ώρα της ημέρας σε ένα παραθαλάσσιο χωριό, χωρίς να έχουμε παρατηρήσει σε αυτό τίποτε το αξιοσημείωτο. Ο Όμηρος έλεγε:

«Και μπαίνοντας μες στο βαθύ λιμάνι, τα πανιά τους διπλώνουν και μες στο γοργό καράβι τ' απιθώνουν, όξω κι αυτοί τους βγαίνουνε πα στον γιάλου την άκρη.»

(Ιλιάδα, Α 432, μετ. Α. Πάλλη)

Πόσο ποιητικό φάνηζε το απλό περιστατικό, έτσι ακριβώς ειπωμένο! Ο Όμηρος με τούτο τον τρόπο έλεγε πάντοτε τα πράγματα. Και δεν είναι μόνο ο Όμηρος σε τούτο. Το ίδιο γίνεται με κάθε Έλληνα ποιητή. Η Σαπφώ περιγράφει ένα μήλο που έμεινε αμάξεντο επάνω στο δένδρο:

«Μονάχο κοκκινίζει το γλυκόμηλο στην άκρη του κλωνιού,
στο πιο ψηλό του μέρος.

Το ξέχασαν οι μηλοσπυλλέκτες.

Μα όχι, δεν το ξέχασαν, δεν μπορούσαν να το φτάσουν.»

Το θέμα είναι ασήμαντο και η γλώσσα απλή, κι όμως οι τέσσερις αυτοί σίχοι είναι αρκετοί για να δάνουν την τύχη ενός ποιητή. Μετάφρασέ τους στα Αγγλικά και αμέσως μαραίνονται, μένουν χωρίς χρώμα σαν το χρυσάφι της μαγικής ιστορίας που μετατρεπόταν σε μαραμένα φύλλα. Αυτό το άγγιγμα του ωραίου εξηγεί ένα χαρακτηριστικό της ελληνικής λογοτεχνίας που δεν το εκτιμούμε πάντα αρκετά. Τη συγκρατημένη τελειότητα στο ύφος. Σε ποικιλία και διάταξη, σε δύναμη φαντασίας, σε παιχνίδι φανταστικού, η δική μας λογοτεχνία είναι τουλάχιστον ίση με αυτήν. Αλλά ανόμοια προς την ελληνική, δεν κρατιέται σε υψηλό αδιάπτωτο επίπεδο τέλειου ύφους.

Πόσο πολλά έργα με άσχημο τέλος μάς έχουν αφήσει οι Γουόρσγουορθ, Βύρων, Κητς, Τέννyson, Μπράουνινγκ. Ο ίδιος ο Σαίξπηρ δεν είναι άφογος. Από όλους τους μεγάλους ποιητές μας ίσως μόνο ο Μίλτον και ο Πόουπ μπορούν να κατηγορηθούν για άφογη λαμπρότητα

ύφους. Αλλά οι Έλληνες ποιητές είναι όλοι σαν τον Πόουπ και τον Μίλτωνα – μιλώ μόνο για το ύφος στο στενό του νόημα.

Ακόμη και όταν η σκέψη είναι ασήμαντη και η γλώσσα όχι λαμπρή, η τεχνική επεξεργασία είναι πάντα καλή. Τα προινίδια του εργαστηρίου σκουπίστηκαν από το στίχο, οι άκρες κλαδεύτηκαν και στρογγυλεύτηκαν, το όλο χρωματίστηκε και στιλβώθηκε. Και αυτή η λαμπρότητα της τεχνικής διαπερνά πέρα ως πέρα σχεδόν την ελληνική λογοτεχνία. Γενικά η ελληνική αίσθηση του ωραίου επαναστατούσε εναντίον κάθε αφιλοκαλίας και θα συμφωνήσουμε με τον Οράτιο – καλό κριτή σε τέτοια πράγματα – όταν έδειχνε ότι οι Έλληνες ήταν ανώτατοι δάσκαλοι της καλλιτεχνικής ευγλωττίας, και έλεγε στους νεαρούς μαθητές του: «Σεις μέρα και νύκτα να αναδιφάτε τα Ελληνικά πρότυπα»

Όλα αυτά μαρτυρούν την εξαιρετικά υψημένη δύναμη κάλλους στον αρχαίο Έλληνα. Υπάρχει γι' αυτό μια μικρή μαρτυρία. Εννοώ αυτό που είναι συνήθως γνωστό ως «αισθητική ηθική» του Ελληνισμού. Πραγματικά περιορίζουμε το ωραίο στην προσωπική εμφάνιση, το τοπίο, τη λογοτεχνία και σε κάτι που ονομάζεται τέχνη. Ο Έλληνας έδινε στο κάλλος πολύ ευρύτερη σκοπιά. Το άπλωνε στην ηθική. Εκεί όπου εμείς μιλούμε για το αγαθό, εκείνος ήταν έτοιμος να χρησιμοποιήσει τον όρο κάλλος. Εκεί όπου μιλούμε για το κακό, εκείνος ήταν έτοιμος να βάλει τον όρο άσχημο. Ήταν όμορφο, «καλόν» στα μάτια του αν ένας πολίτης πέθαινε για την πατρίδα του, αν ένας άνθρωπος έδειχνε σεβασμό για την ευσέβεια, αν μια κυβέρνηση ήταν λαμπρή. Νίκη, εγκράτεια, ευφράδεια, η τιμωρία του κακού, ειλικρίνεια, φρόνηση, προθυμία να ακούσεις τη φρόνηση, δεν ήταν μόνο καλά, ήταν ωραία. Ο Άγγλος θα ήθελε να θαυμάζει αυτές τις αρετές και να τις εξυμνεί. Ο Έλληνας μίλησε γι' αυτές σαν να του έδωσαν τις ίδιες συγκινήσεις που του έδινε η θέα ενός όμορφου ανθρώπου.

Δεν πρέπει να υπερώξουμε πολύ μακριά από το επιχείρημα. Με τον καιρό, το «καλός» έχασε σχεδόν την αρχική του σημασία και οι Έλληνες το χρησιμοποιούσαν σαν αόριστο όρο για έπαινο. Αλλά το γεγονός και μόνο ότι το χρησιμοποιούσαν με ευρύτερο νόημα, δείχνει ορισμένη ιδιοσυγκρασία, κάποιο τρόπο να αισθάνεσαι τη ζωή, μια τάση να βρίσκεις ομορφιά σε πράγματα στα οποία δεν θα σκεφτόμασταν να την βρούμε, να την βλέπεις και να την προυδοκάζεις παντού. Ακριβώς όπως μερικοί άνθρωποι αισθάνονται περισσότερο από άλλους τις ατμοσφαιρικές συνθήκες, μια μεταβολή του ανέμου,

τον ανήλιο καιρό, μια αύξηση του ηλεκτρισμού στον αέρα, έτσι και οι Έλληνες αισθάνονταν την ομορφιά περισσότερο από εμάς, αποχρίνονταν στην παρουσία της με πιότερη ετοιμότητα, και ένιωθαν πιότερο πόνο από την απουσία της.

Έχοντας μια τέτοια μαρτυρία στη διάθεσή τους, δεν είναι εκπληκτικό που οι προπάτορές μας κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πάνω από κάθε άλλο οι Έλληνες ήταν άνθρωποι αφοσιωμένοι στην αισθητική καλλιέργεια. Ήταν φυσική άποψη που μπορούσε να τη στηρίξει κανείς και τόσο πολύ αληθινή, όσο μεγάλη διαφορά ανάμεσα σε εμάς και τους αρχαίους Έλληνες είναι η κατώτερη αίσθησή μας για το ωραίο. Αλλά εκείνοι που την υποστήριξαν ξέχασαν ότι οι Έλληνες, όπως είναι φανερό, καταπιάνονταν με πολλά πράγματα εκτός από το ωραίο, και με πολλά ξένα προς αυτό. Ο κλασικός ποιητής έχει την ικανότητα να μας μεταφέρει απλώς σε μια σκηνή και να μας αφήνει μέσα στην ομορφιά της. Ο σύγχρονος είναι βέβαιος ότι η ιδιαίτερη συγκίνηση της σκηνής θα μας κάνει να ανασπικηθούμε. Έτσι η Σιατφώ προσφωνεί, μόνο, τον Έσπερο (απόδ. Θρ. Σταύρου):

«Έσπερε που φέρνεις όλα, όσα σκόρπισε η λαμπερή αυγή,
φέρνεις το πρόβατο, φέρνεις την αίγα,
φέρνεις πίσω στη μητέρα το παιδί.»

Ο Βύρων, παίρνοντας την ίδια ιδέα, γράφει:

«Όλα του κόσμου τα καλά, Έσπερε, εσύ τα φέρνεις.

Κονάκι στον κατάκοπο, τροφή στον πεινασμένο,
της πουλομάνας τη ξεστή πτερούγα στο μικρό της,
στο βόδι το καματερό το ποθητό παχνί του.

Ότι γαλήνιο του τζακιού τις πέτρες τριγυρίζει,
ότι ακριβό οι εφέστιοι θεοί στην προστασία τους έχουν,
ολόγυρά μας η απαλή θωριά σου τα μαζεύνει.
Φέρνεις εσύ και το παιδί στην αγκαλιά της μάνας.»

Ο κλασικός ποιητής δίνει το κείμενο, ο νεώτερος το αναπτύσσει. Ο κλασικός μας δείχνει τη σκηνή, ο νεώτερος εξηγεί τι αισθήματα θα προκαλούσε. Ο Όμηρος δεν δίνει υπομνηματισμούς αλλά μιλά μόνο για τα άσπρα:

«Πώς τ' άσπρα απάνω ολόλαμπρα, με το λευκό φεγγάρι στη μέση τους, φεγγοβολούν σαν τύχει καλοσύνη»

(Ιλιάδα Θ, 555-6, μετ. Α. Πάλλη).

Τόσο μακριά προχωρεί ο κλασικός αλλά όχι μακρύτερα. Μας δείχνει τη σκηνή γενικά, χωρίς πολλές λεπτομέρειες, αλλά αφήνει σε εμάς να προσφέρουμε την κατάλληλη συγκίνηση. Και επειδή πολλοί αναγνώστες δεν έχουν συναισθήματα να δώσουν, είναι ικανοί να θεωρήσουν ότι ο κλασικός ποιητής είναι αναίσθητος και κρύος. Ένα άλλο αποτέλεσμα της κλασικής μεθόδου μπορούμε σύντομα να υποδείξουμε. Αυτό δίνει ως ένα σημείο την απάντηση στην άποψη ότι οι αρχαίοι Έλληνες δεν πρόσεχαν τις φυσικές καλλονές. Τις πρόσεχαν αλλά δεν ραψωδούσαν πάνω σε αυτές. Ο Όμηρος μιλά τόσο ήρεμα (Οδύσσεια Ι, 132-3, 140-1, 147) για τα:

«Λιβάδια κοντά στις όχθες της αφρισμένης θάλασσας, μαλακά, νερένια λιβάδια.»

Ή για την πηγή:

«Στην κεφαλή του λιμανιού τρέχει ολοκάθαρο νερό, πηγή κάτω από σπηλιά», ή για τα:

«Μακριά κύματα που κυλιούνται στην ξηρά», που δεν προσέχουμε τις λέξεις ούτε παρατηρούμε πόσο τέλεια υποβάλουν το θέλγητρο των λιβαδιών από νερό, και των διάφανων πηγών, και των μακριών κυμάτων που κυλιούνται στα ακρογιάλια του Αιγαίου.

(Πηγή: Το Ελληνικό Πνεύμα και η Σημασία του για εμάς)

Κάλλος – Καλοσύνη

Μην καλλωπίζεσαι εξωτερικά αλλά στους τρόπους συμπεριφοράς σου φρόντισε να εμφανίζεσαι καλά με αξιοπρέπεια.

Θαλής

Το κάλλος είναι τυραννία βραχυχρόνια.

Σωκράτης

Το κάλλος καταχτάνει τους άλλους, προκαλώντας και κερδίζοντας την εύνοιά τους.

Ηλιόδωρος

Το κάλλος είναι δώρο θαυμαστό της φύσης

Όμηρος

Το κάλλος είναι η καλύτερη συστατική επιστολή

Αριστοτέλης

Ο Ηράκλειτος έλεγε ότι η καλοσύνη είναι εκείνη που μας φέρνει στο καλό όνομα από την πλέον συντομότερη οδό.

Λιογένης Λαέρτιος

Πιο πολλοί με την εξάσκηση στο να πράττουν το καλό, παρ'από φυσικού τους γίνονται.

Δημόκριτος

Όταν ο θεός επιθυμεί να ευνοήσει μια πόλη, κάνει σε αυτή καλούς πολίτες. Όταν δε, αντίθετα, επιθυμεί για να την κατατρέξει, αφαιρεί από αυτήν τους καλούς πολίτες της.

Πλάτων

Καλλονή συνοδευόμενη από τη φρόνηση, θαυμάζεται. Χωρίς δε αυτήν, πιο πολύ έβλαψε τον κάτοχό της παρ'α τον ωφέλησε.

Ξενοφών

Ωραίος είναι ο θρίαμβος της πλαστικότητας του σώματος, αλλά πιο ωραίος είναι εκείνος της ψυχής μας και του πνεύματος.

Ισοκράτης

(Ιστορικές Μνήμες) ΑΚΜΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Γεώργιος Σιβρής

Όπως διαβάζουμε στα ιστορικά κείμενα, οι Έλληνες, αν και ήσαν λιγότεροι από τους Πέρσες, κατόρθωσαν να τους νικήσουν και όχι μόνο αυτό, αλλά πήγαν και στην Ασία και ελευθέρωσαν τις ελληνικές πόλεις από τον Περσικό ζυγό. Την αρχηγία στους πολέμους κατά των Περσών είχαν οι Αθηναίοι. Δεν πολέμησαν όμως μόνοι. Τους βοήθησε η Σπάρτη και άλλες ελληνικές πόλεις. Όλες έστελναν χρήματα και πλοία. Είχαν δημιουργήσει δηλαδή οι Έλληνες μια συμμαχία με αρχηγούς τους Αθηναίους. Αργότερα όμως, όταν έλειψε ο Περσικός κίνδυνος, οι Σπαρτιάτες και οι άλλοι Πελοποννήσιοι έφυγαν από την συμμαχία. Έμειναν μόνο τα νησιά και άλλες παράλιες πολιτείες. Επειδή δε είχαν τελειώσει οι πόλεμοι, οι σύμμαχοι των Αθηναίων δεν έστελναν πια στόλο και στρατό αλλά μόνο χρήματα. Με τα χρήματα αυτά οι Αθηναίοι έκαναν πλοία και έτσι μια ημέρα βρέθηκαν με πολύ ισχυρό στόλο. Τώρα οι σύμμαχοί τους αναγνώριζαν τους Αθηναίους σαν ηγεμόνες από ανάγκη. Έτσι καθιερώθηκε η Αθήνα ως η κυρίαρχη δύναμη όλων των συμμάχων, καθότι είχαν γίνει η πρώτη δύναμη και στη θάλασσα. Η ηγεμονία τους ήταν αναμφισβήτητη.

Μετά το θάνατο του Κίμωνα, τη διοίκηση ανέλαβε ο Περικλής, ο γιος του στρατηγού Ξανθίππου. Ήταν ένας άνθρωπος ευφυής, απλός και εύγλωττος. Συνετός πολιτικός που ποτέ δεν έκανε τίποτε χωρίς να το σκεφθεί. Με τη δημιουργική δραστηριότητά του κα-

τόρθωσε να λαμπρύνει την Αθήνα. Τα χρήματα που έπαιρνε από τους συμμάχους τα διέθετε για να κοσμήσει την πόλη με λαμπρά μνημεία. Τα μνημεία αυτά φιλοτέχνησαν ο έξοχος Φειδίας και άλλοι καλλιτέχνες, όπως ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης, πάντοτε υπό την εποπτεία του Φειδία. Τα σπουδαιότερα από αυτά τα μνημεία ήταν:

Α) Ο Παρθενώνας, ο ναός της θεάς Αθηνάς με το χρυσελεφάντινο άγαλμά της, γτισμένος επάνω στο λόφο της Ακρόπολης από πεντελικό μάρμαρο.

Β) Τα Προπύλαια στην είσοδο της Ακρόπολης.

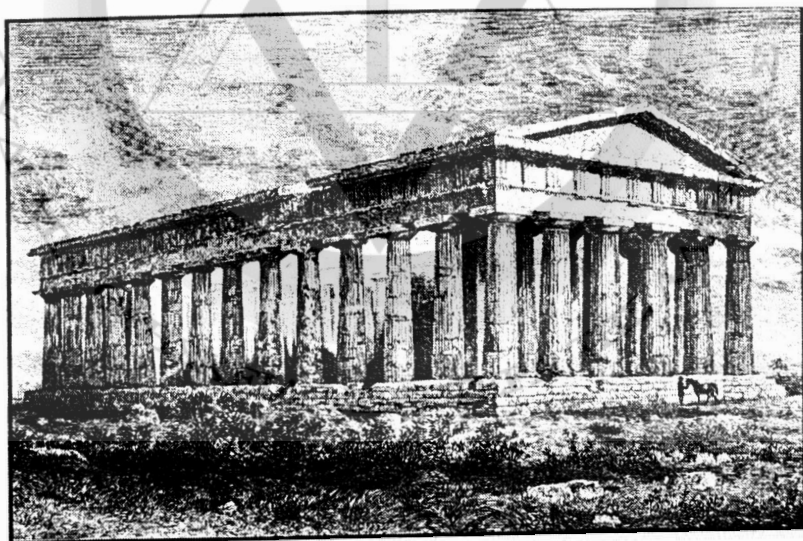
Γ) Το Ερεχθείο και πολλά άλλα.

Στο Σούνιο είχε κτίσει ναό στον Ποσειδώνα και στην Ελευσίνα ναό της Δήμητρας. Δεν φρόντιζε όμως ο Περισκλής μόνο για το στολισμό της πόλης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξε και για τα γράμματα και τις τέχνες, και ανέλαβε υπό την προστασία του όλους τους σοφούς και τους ποιητές, όπως και τους μεγάλους καλλιτέχνες. Στην εποχή του ήχμασαν όλες οι τέχνες, οι επιστήμες και η φιλοσοφία, και έζησαν μεγάλα πνεύματα όπως ήταν ο Σωκράτης, ο Σοφοκλής, ο Ευριπίδης, ο Θουκυδίδης, ο Ιπποκράτης, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης κ. Η Αθήνα τότε είχε τόσο δοξασθεί, που συνέρρεαν από όλα τα μέρη άνθρωποι για να θαυμάσουν το μεγαλείο της και να ακούσουν τα σοφά λόγια όλων των μεγάλων φιλόσοφων. Ήταν τόσο περίφημη η εποχή εκείνη ώστε ονομάστηκε «χρυσούς αιών του Περισκλέους».

Η δόξα και η πρόοδος που απέκτησε η Αθήνα κίνησε, όμως, το φθόνο και τη ζηλοτυπία της Σπάρτης και γενικά της Πελοποννήσου. Αυτοί που κατόρθωσαν να νικήσουν τον Πέρση και να δοξασθούν τόσο, τώρα φθονούσαν ο ένας τον άλλο και ζητούσαν αφορμή να ζηρύξουν εμφύλιο πόλεμο. Η αφορμή δεν άργησε να φανεί, και έτσι κηρύχθηκε ένας καταστροφепτικός πόλεμος που κράτησε 27 χρόνια και ονομάστηκε Πελοποννησιακός. Και τούτο διότι όλες οι πόλεις της Πελοποννήσου με επικεφαλής τη Σπάρτη κίνησαν στον πόλεμο εναντίον των Αθηνών. Η μεγάλη ναυτική δύναμη της Αθήνας έβλαπτε τα συμφέροντα των πόλεων της Πελοποννήσου, και

έτσι ενώθηκαν όλες εναντίον των Αθηνών. Η καταστροφή ολοκληρώθηκε με την μεγάλη επιδημία που ενέσκηψε την εποχή εκείνη στην Αθήνα, και αποδεκάτισε τον κόσμο.

Η ασθένεια αυτή πρόσβαλε και τον Περικλή. Έτσι, το φθινόπωρο του 429πΧ, δηλαδή το τρίτο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου, πέθανε ο μεγάλος αυτός άνδρας που πρόσφερε τόσα πολλά στην πόλη των Αθηνών. Ο θάνατός του ήταν η μεγαλύτερη συμφορά για τους Αθηναίους. Ήταν η αρχή της καταστροφής της πόλης των Αθηνών.

Από την Άχρονη Σοφία (Φιλόλαου του Πυθαγόρειου, Αποσπάσματα)

Ο Φιλόλαος βεβαιώνει αυτό που μόλις είπα, με τα ακόλουθα λόγια: «Εκεῖνος που ελέγχει και κυβερνάει το καθετί είναι ένας θεός που είναι ξεχωριστός, αιώνιος, αμετάβλητος, αυτούσιος και διαφορετικός από τα άλλα πράγματα.»

(Φύλον, Περί Δημιουργίας του Κόσμου, 24)

Δεν πρέπει να υποθέτεις ότι οι φιλόσοφοι αρχίζουν από αρχές που υποτίθεται ότι είναι αντίθετες. Αυτοί γνωρίζουν την αρχή πάνω από τα δύο στοιχεία, όπως αναγνωρίζει ο Φιλόλαος όταν λέγει ότι ο θεός είναι εκείνος που δίνει υπόσταση στο πεπερασμένο και το άπειρο. Αυτός δείχνει ότι μέσω του πεπερασμένου, κάθε συνδυασμένη σειρά πραγμάτων προσεγγίζει περαιτέρω προς την ενότητα, και μέσω του άπειρου παράγονται οι κατώτερες σειρές.

Έτσι ακόμη και πάνω από αυτές τις δύο αρχές τοποθετούν τη μόνη και χωριστή αιτία που ξεχωρίζει από τα πάντα λόγω της εξοχότητάς της. Αυτή είναι η αιτία την οποία ο Αρχίνετος αποκαλεί αιτία προ της αιτίας, και για την οποία ο Φιλόλαος με θέρμη επιμένει ότι είναι η αρχή των πάντων, και ο Βροντίνος λέει ότι σε δύναμη και μεγαλείο ξεπερνάει κάθε λογική και ουσία.

(Συριανός, Εισ τα Μετά τα Φυσικά, I.XIV)

Υπάρχουν πέντε σώματα στη σφαίρα: πυρ, νερό, γη, αέρας και ο κύκλος της σφαίρας, που σχηματίζει το πέμπτο.

(Στοβαίος, I.2.3., σελ 10)

Ο Πυθαγόρειος Φιλόλαος τοποθετεί το πυρ στο κέντρο – είναι η Εστία των Πάντων – ύπερα την αντιχθόνα, ύπερα τη γη όπου κατοικούμε τοποθετημένη αντίθετα της άλλης και κινούμενη κυκλικά, πράγμα που είναι η αιτία για την οποία οι κάτοικοί της δεν είναι ορατοί σε εμάς.

(Ψευδό-Πλουτάρχου)

(Περί των Αρεσζόντων τοις Φιλοσόφοις, 3.11)

Μερικοί επιμένουν ότι η γη είναι ακίνητη αλλά ο Πυθαγόρειος Φιλόλαος λέει ότι κινείται κυκλικά γύρω από το κεντρικό πυρ, σε έναν πλάγιο κύκλο, όπως ο ήλιος και η σελήνη.

(Ομοίως 3.7.)

Ο Φιλόλαος εξηγεί την καταστροφή με δύο τρόπους: ο ένας είναι το πυρ που κατέρχεται από τον ουρανό, ο άλλος είναι το νερό της σελήνης, το οποίο παρασύρεται από την περιστροφή του αέρα. Οι εκπνοές αυτών των δύο άστρων θρέφουν τον κόσμο. Ο Φιλόλαος ήταν ο πρώτος που είπε ότι ο κόσμος κινείται κυκλικά. Άλλοι το αποδίδουν στον Ικέτα τον Συρακούσιο.

(Διογένης Λαέρτιος 8.85)

Ο κόσμος είναι ένας και ήρθε σε ύπαρξη από το κέντρο προς την περιφέρεια. Αρχίζοντας από αυτό το κέντρο, η κορυφή είναι απολύτως ταυτόσημη με τη βάση. Επίσης μπορείς να πεις πως ό,τι βρίσκεται πάνω από το κέντρο, είναι αντίθετο από εκείνο που βρίσκεται κάτω από αυτό. Για τη βάση, το κατώτερο σημείο θα ήταν το κέντρο, ενώ για την κορυφή το ανώτερο σημείο θα ήταν επίσης το κέντρο, και το ίδιο και για τα άλλα μέρη. Πράγματι, σε σχέση με το κέντρο, το καθένα από τα αντίθετα σημεία είναι ταυτόσημο εκτός και αν μετακινηθεί το σύνολο.

(Στοβαίος 1.15.7., σελ 360)

Το πρώτο σύνθετο, το Ένα που τοποθετείται στο κέντρο της σφαίρας, ονομάζεται Εστία.

(Ομοίως 1.21,1, σελ.468).

Ο Φιλόλαος τοποθετεί το πυρ στο μέσον, στο κέντρο. Το ονομάζει Εστία των Πάντων, Προφυλακή του Διός, Μητέρα των Θεών, Βωμό, Δεσμό και Μέτρο της Φύσης. Επίσης τοποθετεί ένα δεύτερο πυρ σχεδόν στην κορυφή που περιβάλλει τον κόσμο. Το κέντρο, λέει, είναι από τη φύση του πρώτο. Γύρω από αυτό, τα δέκα διαφορετικά σώματα εκτελούν τον ομαδικό χορό τους. Αυτά είναι ο ουρανός, οι πλανήτες, πιο κάτω ο ήλιος και μετά από αυτόν η σελήνη, ύστερα η γη και κάτω από αυτήν η αντιχθών, κάτω από αυτά τα σώματα το πυρ της Εστίας, στο κέντρο, όπου διατηρεί την τάξη. Το ανώτερο μέρος του Θόλου, όπου βεβαιώνει ότι τα στοιχεία υφίστανται σε τέλεια αγνή κατάσταση, ονομάζεται Όλυμπος. Ο χώρος ανάμεσα στον κύκλο περιστροφής του Ολύμπου και όπου βρίσκονται με τη σειρά οι πέντε πλανήτες, ο ήλιος και η σελήνη, αποτελεί τον Κόσμο. Τέλος, κάτω από αυτόν τον τελευταίο είναι η υποσελήνια περιοχή που περι-

βάλλει τη γη, όπου υπάρχουν τα παραγωγικά πράγματα που υπόκεινται σε μεταβολές. Όλα αυτά είναι ο ουρανός. Η τάξη που εκδηλώνεται στα ουράνια φαινόμενα είναι το αντικείμενο της επιστήμης. Η αταξία που εκδηλώνεται στα πράγματα του γίγνεσθαι, είναι αντικείμενο της αρετής. Η πρώτη είναι τέλεια, η δεύτερη ατελής.

(Στοβαίος 1.21.1, σελ488)

Ο Φιλόλαος λέει ότι το κατευθύνον πυρ είναι το απόλυτα κεντρικό πυρ, το οποίο ο δημιουργός τοποθέτησε ως ένα είδος πυρήνα, για να χρησιμεύει ως θεμέλιο στη σφαίρα των Πάντων.

(Στοβαίος 1.21,6, σελ 452)

Ο Πυθαγόρειος Φιλόλαος λέει ότι ο ήλιος είναι ένα ναλώδες σώμα το οποίο δέχεται το φως που αντανακλάται από το πυρ του Κόσμου και στέλνει πίσω σε εμάς φιλτραρισμένα το φως και τη θερμότητα. Έτσι ώστε μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν δύο ήλιοι. Το πύρινο σώμα που είναι στον ουρανό και το πύρινο φως που εκπορεύεται από αυτό και αντανακλάται σε ένα είδος κατόπτρου. Ίσως μπορούμε να θεωρήσουμε σαν τρίτο φως εκείνο το οποίο, από το κάτοπτρο όπου αντανακλάται, πέφτει πίσω σε μας με διασκορπισμένες τις ακτίνες.

(Ομοίως 1.15.3.,σελ.530)

(Πηγή: Κένεθ Γκρόθι – Τα Κείμενα των Πυθαγορείων)

ΗΛΙΟΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΟΣ

Ιφιγένεια Κασταμονίτη

«Αφού αρχικώς τα υλικά της γης έπηξαν από τη θερμότητα του πυρός που κατέλαμψε γύρω από τον ήλιο(...). Η δε γη στερεοποιείτο συνεχώς με την επίδραση του πυρός γύρω από τον ήλιο και των ανέμων...»

(Άπαντα Δημόκριτου Β 3,5)

Όταν σκεφτόμαστε τον ήλιο, το πρώτο πράγμα που μας έρχεται στο νου είναι η θερμότητα και η ακτινοβολία του, το λαμπερό του φως που ανέκαθεν προσήλκυε το θαυμασμό των ανθρώπων. Αποτελεί πηγή ζωής για τον πλανήτη μας συμβάλλοντας με την ενέργειά του στην ανάπτυξη της Φύσης.

Η σημερινή αστρονομία δέχεται ότι η ενέργεια του ήλιου παράγεται από θερμοπυρηνικές αντιδράσεις που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό του, με κυριότερη την μετατροπή του υδρογόνου σε ήλιο. Υπάρχουν όμως ελάχιστοι επιστήμονες που αμφισβητούν αυτή την εκδοχή, υποστηρίζοντας ότι τότε ο ήλιος θα έπρεπε να εκπέμπει τεράστια ποσά ραδιενέργειας όπως μια βόμβα υδρογόνου που λειτουργεί με βάση το ίδιο φαινόμενο – τη σύντηξη. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως, ύστερα από μια σειρά ανάλογων αντιδράσεων, το αποτέλεσμα θα ήταν να εκραγεί ο ήλιος μέσα σε ελάχιστο χρόνο.

Καθώς η ηλιακή ακτινοβολία φθάνει στη γη από τα εξωτερικά στρώματα της ηλιακής ατμόσφαιρας, και δεδομένου ότι η επιστήμη δεν έχει ακόμη άμεσες πληροφορίες από παρατηρήσεις για το εσωτερικό της ηλιακής σφαίρας, οι υπολογισμοί της είναι καθαρά θεωρητικοί και υποθετικοί ενώ γίνονται προσπάθειες να προσδιο-

ριστούν οι διαδικασίες της πρόκλησης της ακτινοβολίας μέσω της μελέτης των φυσικών παραμέτρων.

Οι αρχαίοι Έλληνες, χωρίς να διαθέτουν επιστημονικά όργανα σαν τα σύγχρονα, επέτυχαν με την παρατηρητικότητα, τη λογική, και τη διαίσθηση, να προσεγγίσουν τα συμπαντικά ζητήματα στην ουσία τους και να τα αντιμετωπίσουν δίχως αβάσιμες υποθέσεις και παραπλανητικές θεωρίες. Είχαν λοιπόν τη γνώμη ότι η ηλιακή ακτινοβολία δημιουργείται στα ανώτερα στρώματα της χρωμόσφαιρας του ήλιου, σαν ένα είδος σέλαος, ενώ ο κύριος όγκος του σώματός του βρίσκεται σε φυσική κατάσταση όπως η γη. Κατά τον Δημόκριτο, η λαμπρότητα του ήλιου δεν προέρχεται από ολόκληρη τη μάζα του αλλά από τον περίξ αυτού κύκλο, δηλαδή την ατμόσφαιρά του, και ότι πρόκειται για κάτι ανάλογο με το βόρειο σέλας της γης αλλά με πολύ μεγαλύτερη ένταση.

«Άλλοι νομίζουν ότι Δίας είναι ο ήλιος, αμβροσία δε οι εξατμίσεις με τις οποίες τρέφεται, όπως πιστεύει και ο Δημόκριτος»

(Άπαντα Δημόκριτου Β 25)

Από τα παραπάνω αποσπάσματα συνάγεται το συμπέρασμα ότι, κατά τους αρχαίους Έλληνες: α) το φως του ήλιου κατέλαμψε σε κάποια φάση της εξέλιξής του και όχι εξ αρχής, και β) ότι η ακτινοβολία που τον περιβάλλει δεν προέρχεται από την ύλη του κύριου όγκου του. Θεωρούσαν ότι το ηλιακό σέλας συντηρείται με κάποιου είδους αναθυμιάσεις που προέρχονται από την επιφάνεια του ήλιου, ενώ τις ίδιες περίπου απόψεις διατύπωνε ο Αριστοτέλης, λέγοντας ότι η λάμψη και η θερμότητα δημιουργούνται από την τριβή του αέρα κατά την κίνησή του. Ότι καθώς η κίνηση του ήλιου είναι ταχεία και σε μικρή απόσταση, ως αποτέλεσμα παράγεται το μέγιστο ποσοστό ακτινοβολίας και θερμότητας.

«Λογικότερο είναι να πυρακτώνει το πλησιέστερο στη φωτιά, και πλησιέστερο είναι ο αέρας (...) ο οποίος, λόγω της κρούσης κάτω από τη σφαίρα του κυκλικά κινούμενου σώματός του, κατ' ανάγκη θερμαίνεται (...) και ιδιαίτερα στην περιοχή όπου είναι στερεωμένος ο ήλιος...»

(Περί Ουρανού β, 289α 20-35)

Η άποψη, βέβαια, ότι η θερμότητα του ήλιου οφείλεται στην τριβή του με τον αέρα, δεν ευσταθεί σήμερα. Ωστόσο υπάρχει στο σύμπαν ένα άλλο στοιχείο που οι αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν αι-

θέρα, δίδοντας λεπτομερείς περιγραφές για τις ιδιότητές του. Ο αιθέρας, ως συμπαντικό στοιχείο, κυριαρχούσε στη νεώτερη Φυσική έως ότου αμφισβητήθηκε η ύπαρξή του από τη Γενική θεωρία της Σχετικότητας και τελικά απορρίφθηκε.

Εκτός από φυσικό φαινόμενο, η εκτυφλωτική λάμψη του ήλιου – αλλά και ο ίδιος – υπήρξε για πολλούς αρχαίους λαούς μια απεικόνιση του θείου, ένα σύμβολο του κέντρου που αναπαριστά την αμετάβλητη θεότητα η οποία αγκαλιάζει το σύνολο του χρόνου και του χώρου. Λατρεύτηκε σαν θεός, κυριολεκτικά και συμβολικά, σε όλες τις θρησκείες με διάφορα ονόματα. Τόσο οι αρχαίοι Έλληνες όσο και άλλοι λαοί, τιμούσαν την ώρα της ανατολής και χαιρούσαν τον ήλιο με διαφορετικούς τρόπους. Έτσι, οι Πυθαγόρειοι «εγείρονταν πριν ανατείλει ο ήλιος και παρατηρούσαν, μόλις ανατείλει, να προσευχηθούν» (Ιάμβλιχος). Επίσης ο Σωκράτης, μετά το τέλος του Συμποσίου, «έμεινε όρθιος μέχρι που χάραξε η αυγή και ανέτειλε ο ήλιος. Έπειτα, αφού προσευχήθηκε στον ήλιο, απομακρύνθηκε» (Πλάτων, Συμπόσιο).

Υπήρχε η πεποίθηση ότι ο ορατός ήλιος είναι μάλλον μια αντανάκλαση παρά η ίδια η πηγή της ηλιακής δύναμης. Η αντανάκλαση ενός αόρατου πνευματικού ήλιου, πηγής της ζωής, του φωτός της ψυχής και της αλήθειας, ο πανεπόπτης οφθαλμός του Διός και της Αδράστειας. Οι Πυθαγόρειοι δίδασκαν ότι όλα τα ουράνια σώματα περιστρέφονται αρμονικά γύρω από ένα πύρινο αόρατο κέντρο που το ονόμαζαν κεντρικό ή κοσμικό πυρ, πηγή της δύναμης και της ζωής του κόσμου, αλλά δεν το ταύτιζαν με το φυσικό σώμα του ήλιου, τον οποίο θεωρούσαν απλώς ως ένα ουράνιο σώμα. Επίσης, η αρχαία φυσική των Ερμητικών παρέδιδε ότι ο εμπύρειος κόσμος αποτελείται από εν δράσει δυνάμεις όλου του σύμπαντος και εκτείνεται από τον κεντρικό ήλιο έως τους άλλους ήλιους, οι οποίοι, μαζί με τον δικό μας, όλοι βρίσκονται μέσα στην ίδια σφαίρα έλξης. Επί όλων αυτών ο κεντρικός ήλιος ασκεί εποπτεία.

Στην Ελληνική κοσμοαντίληψη συνδεόταν τόσο με τον Δία-πατέρα όσο και με τον Απόλλωνα και τον Διόνυσο – ο οποίος συχνά ταυτίζεται μαζί του όπως αναφέρει και ο Πλούταρχος (Κίωσος Απόλλων, Βακχείος μάντης – Δελφικά), ενώ στην Αττική Φλύα λατρευόταν ο Απόλλων Διονυσόδοτος. Ο Απόλλων φωτίζει το νου

ενώ ο Διόνυσος την καρδιά, και εδώ έγκειται η δημιουργική συνύπαρξή τους καθώς και ο αρμονικός συγγερασμός λογικής και συναισθήματος που διαμορφώνουν μια υγιή συνείδηση. Στην Ησιόδειο κοσμογονία πατέρα του ήλιου είναι ο Υπερίων, αλλά στο δωδεκάθεο ο Απόλλων είχε πατέρα τον τον Δία όπως και ο Διόνυσος. Ο Πυθαγόρας αποκαλούσε Υπεριονίδα τον νοητό ήλιο που έχει το είναι του πάνω από όλα, και όχι τον φυσικό ήλιο. Αλλά και την Μονάδα αποκαλούσε Υπεριονίδα, διότι «υπερείναι πάντων τη ουσία». «Ο ήλιος είναι πύρινος», έλεγε ο Ιπποκράτης, «αλλά στο πυρ που κυριαρχεί σε όλα και κυβερνά τα πάντα βρίσκεται η ψυχή και ο νους». Παρόμοια ο Δημόκριτος ανέφερε ότι «ο θεός είναι νους που βρίσκεται σε σφαιροειδές πυρ και αυτός είναι η ψυχή του κόσμου», και ο Πλάτων (Νόμοι 5 - I):

«Όλοι βλέπουν το σώμα του ήλιου αλλά κανένας δεν διακρίνει την ψυχή του. Υπάρχουν όμως ελπίδες ότι αυτό που είναι απρόσιτο στις αισθήσεις μας μπορεί να γίνει αντιληπτό μόνο με το νου. Και έτσι, ως προσπαθήσουμε να αντιληφθούμε τον ήλιο (...). Άσχετα αν η ψυχή βρίσκεται μέσα στον ήλιο και τον χρησιμοποιεί σαν άρμα ή τον σπρώχνει από έξω, ή έχει κάποιον άλλο τρόπο, καθένας μας πρέπει να θεωρεί αυτή την ψυχή θεό..»

Ο χρυσός είναι το μέταλλο του ήλιου, ο οποίος θεωρείται ως πηγή και πνεύμα του χρυσού. Ο Ερμητικός χρυσός θεωρείται ως εκροή των ηλιαχτίδων, ή του φωτός που διαχέεται αόρατα και μαγικά στον κόσμο μας. Επίσης, το ουράνιο φως θεωρείται ως αθέριος, μαγικά εξαγνισμένος αεριώδης χρυσός ή πνεύμα της φλόγας. Το θείαφι συσχετίζεται αλχημικά με τον ήλιο λόγω της φύσης του, ενώ το γαλάζιο αναφέρεται ως το πραγματικό χρώμα του ήλιου, το χρώμα που αντιστοιχεί στην πνευματική νοημοσύνη και τη θεότητα. Γι' αυτό οι παλαιοί βασιλιάδες θεωρούσαν τους εαυτούς τους γαλαξοαίματους, δηλαδή απόγονους του θεού Ήλιου, ενώ οι ολόχρυσες και γεμάτες προεξέχουσες ακίδες κορώνες που φορούσαν ήταν άλλος ένας τρόπος για να δηλώσουν τη θεική καταγωγή τους, ή την εύνοια του θεού προς το πρόσωπό τους σαν βασιλείς.

Λέγεται ότι το πορτοκαλόχρυσο χρώμα που βλέπουμε με τη φυσική μας όραση, δεν είναι παρά ένα προϊόν των ηλιακών ακτι-

νών καθώς διαχέονται στην ουσία του κόσμου των ψευδαισθήσεων, και ως χρώμα συσχετίζεται με τη διάνοια του εγκεφάλου (και όχι την πνευματική νοημοσύνη) και με τη σωματική δύναμη.

Στην αρχαία Ελλάδα η λατρεία του ήλιου ως θεού αναμορφώθηκε από τον Ορφέα, στον οποίο αποδίδεται η κυριαρχία του Απόλλωνος στους Δελφούς. Απεικονίζεται συνήθως ως νέος άνδρας με ολόχρυση κόμη, σύμβολο των χρυσών του ακτινών, ενώ η ημερήσια και ετήσια ηλιακή περιφορά – όπως αυτή φαίνεται σε κάποιον που στέκεται επί της γης – παριστάνεται με άρμα που σύρουν ισχυρά άλογα, άλλοτε τέσσερα – οι τέσσερις εποχές – και άλλοτε επτά – τα επτά χρώματα του πρίσματος.

«Συ ο Τιτάν που λάμπεις σαν χρυσός, που βαδίζεις ψηλά και είσαι το επουράνιο φως (...). Συ είσαι ο δεσπότης του κόσμου, ο φύλαξ της αλήθειας, ο βοηθός όλων, ο οφθαλμός της δικαιοσύνης, το φως της ζωής(..). Συ είσαι ο αθάνατος Ζευς, καθαρός, που λάμπεις σε όλους, είσαι ο περιφερόμενος κυκλικός οφθαλμός του κόσμου που υβήγει και λάμπει με ωραίες φωτεινές ακτίνες, δεικνύεις τη δικαιοσύνη.»

(Ορφεύς – Ήλιου θυμίαμα)

Εγκαθιδρύοντας ιερά και ναούς σε υψώματα και βουνά η ηλιακή λατρεία είναι λατρεία του φωτός, φυσικού και πνευματικού. Στη φυσική της διάσταση ιεροποιεί το φως και στην πνευματική της τον Λόγο, το στοιχείο που κατά τον Ηράκλειτο (Απ. 1) συνιστά το νόμο και το υπέρτατο σύμβολο της Αρμονίας. Φως και Λόγος είναι Απολλώνια χαρίσματα, θεμελιακές προϋποθέσεις για την προαγωγή του ανθρωπίνου πολιτισμού.

«Τον λόγο αυτό που είναι αείων (...). Ενώ δε ο λόγος είναι κοινός, οι περισσότεροι ζουν σαν να έχουν ατομική φρόνηση..»

Η φύση της ουράνιας περιφοράς του ήλιου θεωρείτο από τους αρχαίους σοφούς ως τριπλή. Σύμφωνα με τους μυημένους της αρχαιότητας, υπάρχουν τρεις ήλιοι σε κάθε ηλιακό σύστημα που αναλογούν στα τρία κέντρα ζωής, δηλαδή σε νου, ψυχή και σώμα. Τους ονόμαζαν τριπλό φως ή τριπλό Λόγο. Πνευματικό ήλιο, ψυχικό ήλιο και φυσικό ήλιο. Στην ιεραρχική δομή του αυτοκράτορα Ιουλιανού προηγείται ο υπέρτατος ήλιος που ταυτίζεται με την Ιδέα του Σύμπαντος, το νοητό σύμπαν στο οποίο υπάγονται οι

ανώτερες αρχές και τα γενεσιουργά αίτια εκδήλωσης ολόκληρης της δημιουργίας. Κατόπιν ακολουθεί ο νοερός ήλιος, η γόνιμη πηγή του νοερού φωτός, ενώ ο φυσικός ήλιος αποτελεί την ορατή αντανάκλαση του αιώνιου κόσμου των Ιδεών. Έχουμε δηλαδή την τρισήλιο θεότητα ή, κατά το αρχαιοελληνικό σύστημα, τον Υπερίωνα-Δία, τον Απόλλωνα-Φοίβο και τον Διόνυσο – τους επικεφαλής των τριών κόσμων του Ιάμβλικου.

Σε άλλες παραδόσεις ο ήλιος συχνά παριστάνεται σαν δίσκος με εγγεγραμμένο σταυρό, ή σαν τροχός με τέσσερις ακτίνες που επίσης συμβολίζουν την περιστροφική του κίνηση, καθώς και τις προφανείς καθημερινές μεταβολές και τις τέσσερις εποχές του έτους, κατά τις οποίες λαμβάνει χώρα η ανακύκλωση της ζωής στη Φύση: Γέννηση, ανάπτυξη, παραγωγή, θάνατος. Αναφέρονται και άλλοι συμβολισμοί, όπως πχ:

Α) Η περιφέρεια του δίσκου ή της ηλιακής σφαίρας αναπαριστά τη ροή των πραγμάτων στο χρόνο, τον οποίο διατρέχει το σύμπαν στους συνεχείς κύκλους του – αιώνια επιστροφή.

Β) Το κέντρο του τροχού αναπαριστά την αμετάβλητη θεότητα ή το Αγαθόν, το κεντρικό πυρ των Πυθαγορείων, και

Γ) Η ενδιαμέση ζώνη αναπαριστά το ίδιο το σύμπαν ενώ οι τέσσερις ακτίνες του τροχού συμβολίζουν την πρόνοια και την τάξη του κόσμου, ή την εποπτεία της θεότητας.

Την εποχή του Χαλκού ο δίσκος αυτός συναντάται στα φάλαρα των στρατιωτικών αλόγων ως σύμβολο του Νικητή Ήλιου (Sol Invictus), συμβολίζοντας τη νικηφόρο όψη της ηλιακής δύναμης. Κατ' επέκταση συσχετίζεται με τη θεά Νίκη που εξαρτάται άμεσα από τη θεά Τύχη, και με τον τρόπο αυτό αλληγορείται η αγαθοποιός προστατευτική δύναμη του θεού Ήλιου.

Από άποψη ιδεών λέγεται ότι ο ηλιακός δίσκος και οι διαστανούμενες ακτίνες του εκφράζουν την ένωση:

1. Της κίνησης και της ακινησίας
2. Της πράξης και του διαλογισμού
3. Της ύλης με τα τέσσερα στοιχεία και του πνεύματος
4. Του χώρου με τις τέσσερις κατευθύνσεις και του χρόνου με τις τέσσερις εποχές

5. Του κόσμου των θνητών (τετράγωνο-ατέλεια) και του θείου κόσμου (κύκλος-τελειότητα)

6. Της αναρχίας και της τάξης

7. Του Διόνυσου (διαμελισμός, ένστικτο, γέννηση, αναπαραγωγή) και του Απόλλωνος (φως, διανόηση, πολιτισμός) ή Διός (σύνο-λο)

«Έχεις τη συνένωση των εποχών και χορεύεις (κινείσαι κυκλικά) με τέσσερα πόδια (...), με περιστροφικές κινήσεις καθοδηγείς τους ευσεβείς ανθρώπους (...). Συ έχεις τη λύρα και σύρεις τον αρμονικό δρόμο του κόσμου (...). Συ είσαι ο νέος που τρέφεις τις εποχές. Είσαι ο κυρίαρχος του κόσμου, ο αυλητής, διατρέχεις δια του πυρός και περιστρέφεται κυκλικά, φέρεις το φως, εμφανίζεσαι με ποικίλες μορφές, φέρεις τη ζωή, είσαι καρποφόρος, ω Παιάν, αιεθαλής αμόλυντος, πατήρ του χρόνου(..). Συ οδηγείς τους ίππους και κατευθύνεις με λιγυρό μαστίγιο τέθριππο άρμα..»

(Ορφεύς, Ηλίου θυμίαμα)

Γιγάντια σφαίρα ηλεκτρομαγνητικών δυνάμεων, πομπός κοσμικής ζωής και κίνησης, κοσμογονικός πατέρας και αδελφός, ο ήλιος θεωρείται γενικά ως ζωντανή οντότητα που εκπέμπει κύματα ενέργειας τα οποία διοχετεύει στο διάστημα για δισεκατομμύρια χρόνια, διατρέφοντας ολόκληρο το ηλιακό σύστημα με ζωή, πνεύ-

μα και ψυχικές δυνάμεις. Ως έκφραση και σύμβολο του Λόγου αντικατοπτρίζει την κίνηση, το φως και τη δόξα του Πατρός, του Μοναδικού Άνευ Δευτέρου. Η ζωτικότητα, η δύναμη και η πνευματική ενέργεια που εκπέμπει συνεχώς στο σύστημά του, όλα προέρχονται από την τριπλή υπόστασή του (Ιουλιανός): την πνευματική, ψυχική και φυσική. Διότι όπως λέγει και ο Πλάτων (Επινομίς):

«Όλα όσα βρίσκονται στον ουρανό είναι ζωντανά όντα, έχουν αποτελέσει το θεϊκό γένος των άστρων και έχουν το καλύτερο σώμα και την πιο τέλεια ψυχή. Κάποιος θεός είναι η αιτία και δεν γίνεται διαφορετικά.»

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι, ως σύμβολο του Λόγου, ο ηλιακός δίσκος, ο φωτοδότης ήλιος, εκφράζει με έναν άμεσο τρόπο ένα σχέδιο του κόσμου και της θεότητας. Σύμφωνα με τους μνημένους, εργάζεται με τρεις θεμελιώδεις τρόπους σαν νοητό, νοερό και φυσικό φως. Δρώντας κατ' αυτό τον τρόπο, πλησιάζει την τελειότητα του σχεδίου που αποτελεί αντανάκλαση του Κοσμικού σχεδίου. Αν μπορούσε κανείς να διακρίνει αυτό το σχέδιο, θα ήταν σαν να του έχει δοθεί το χάρισμα της μακάριας ενόρασης.

Αν προσπαθήσει να εργαστεί γι' αυτό, εναρμονίζοντας τη θέλησή του με το πνευματικό ή Απολλώνιο φως, θα είναι σαν να μετατρέπει τη φθορική του φύση σε φύση αθάνατη για πάντα. Διότι είναι ένα σχέδιο προς το οποίο θα πρέπει να τείνει προσβλέποντας ο άνθρωπος, κυριαρχώντας απόλυτα στο εγώ του (Απολλώνια κυριαρχία) και επιτυγχάνοντας την καθαρή ζωτικότητα (Διώνυσος), με απώτερο σκοπό να προσεγγίσει την εσωτερική αρμονία και τη γνώση του θείου (Ζeus). Είναι εκείνο με το οποίο ταυτίζεται όποιος επιτύχει την αυτογνωσία και γνωρίζει τον κόσμο διαμέσου των σταθερών κανόνων του Εαυτού του.

(Πηγές: Steve Wyler – *Ηλιακά Σύμβολα*
 Δημ. Μακρογιάννης – *Κοσμολογία και Ηθική του Δημόκριτου*,
 Ι.Α.Πασσάς – *Ορφικά*
 M. Hall – *The Secret Teachings of All Ages*
 Χ.Α.Λαμπριδής – *Ηράκλειτος*)

ΝΤΑΡΜΑ

ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ «ΚΑΘΗΚΟΝ»

ΤΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Κρυσταλλία Ιωαννίδου

(Ομιλία στο Εσωθέατρο)

Η αντίληψη της Ινδικής φιλοσοφίας για τους νόμους του σύμπαντος, καθώς και της φιλοσοφίας πολλών άλλων λαών – που τελικά αναφέρουν τα ίδια με διαφορετικές ονομασίες – μπορεί να φωτίσει πολλά σκοτεινά σημεία της σκέψης μας, ή ακόμη να μας γεννήσει καινούργια ερωτήματα, κάνοντάς μας να καταλάβουμε πως τίποτε δεν είναι τυχαίο, πως καθετί έχει την αιτία της ύπαρξής του.

Για τους Ινδούς φιλόσοφους, πριν από την ύπαρξη οποιουδήποτε εκδηλωμένου όντος υπήρχε ένας αιώνιος Συμπαντικός Μοναδικός Νόμος που περιείχε μέσα του τα πάντα. Αυτόν το νόμο ονομάζουν Ντάρμαν και είναι το ένα χωρίς δεύτερο που υπήρχε πάντα, χωρίς να γεννηθεί από πουθενά, είναι η πάντα υπάρχουσα Αιτία χωρίς αιτία. Ο γενικός αυτός Νόμος εκδηλώθηκε σε διαφορετικούς νόμους, τα Ντάρμα. Κάθε Ντάρμα αφορά ένα είδος όντων. Υπάρχει Ντάρμα για την ανθρωπότητα, άλλο για τα ζώα, τα φυτά, τους γαλαξίες κλπ. Για να συλλάβουμε την έννοια του Ντάρμα σε όλη του την έκταση, θα πρέπει αναγκαστικά να αναλύσουμε έννοιες γνωστές από άλλες ομιλίες που έγιναν σε αυτόν τον χώρο.

Καθετί, για να πάρει μια μορφή και οργάνωση ώστε να εκδηλωθεί, χρειάζεται μια Διάνοια. Αυτή η συμπαντική διάνοια που πηγάζει από το Νόμο είναι το MAXAT*. Είναι το αληθινό Φως που όταν από μέσα του περάσουν τα διάφορα Ντάρμα, γίνεται η δημιουργία. Συμβαίνει ότι και σε ένα σκοτεινό δωμάτιο όπου δεν

διακρίνουμε τίποτε, αν και έχει μέσα διάφορα αντιζείμενα, και μόνο με το φως βλέπουμε ότι πραγματικά το εσωτερικό του βρίσκεται σε μια τάξη. Περνώντας από το ΜΑΧΑΤ, το Ντάρμα αναλύεται και έτσι δημιουργείται ο δυαδισμός στον εκδηλωμένο κόσμο. Αυτός ο δυαδισμός είναι ο νόμος του ΚΑΡΜΑ.

Οι Νόμοι του σύμπαντος Ντάρμα-Κάρμα

Αυτοί οι φυσικοί νόμοι διδάσκονταν στην αρχαιότητα σε εκείνους τους περισσότερους έτοιμους ανθρώπους που κατάφεραν να εισχωρήσουν στις Μυητικές Αδελφότητες, και συχνά σε όλους εκείνους, γενικά, που προσπαθούσαν αληθινά να ερευνήσουν την αιτία και το σκόπο των φυσικών, ψυχικών και νοητικών φαινομένων. Στην Ανατολή, και ειδικά στην Ινδία όπου έχουμε περισσότερα και αρχαιότερα δεδομένα, η γνώση γι' αυτούς τους μεγάλους νόμους έχει αποκτήσει μια μεγαλύτερη δημοτικότητα, και γι' αυτό το λόγο οι σανσκριτικές ορολογίες είναι αυτές που έχουν καθιερωθεί ακόμη και στις περισσότερες δυτικές εσωτερικές σχολές, και έγιναν περισσότερο γνωστές χάρη στη Θεοσοφική Εταιρεία.

Για την αντίληψη αυτών των φυσικών νόμων χρειάζεται ένας νους που έχει εκπαιδευτεί να βλέπει πέρα από τις πίστεις, προκαταλήψεις, αλλοτριώσεις και προλήψεις. Αν για παράδειγμα μπούμε σε ένα δωμάτιο όπου υπάρχουν βιβλιοθήκες, κόλλες μισογραμμένες, βιβλία, γραφομηχανές ή ηλεκτρονικοί υπολογιστές, θα σκεφτούμε – παρόλο που δεν βλέπουμε τον ένοικο – ότι είναι ένας συγγραφέας, ένας διανοούμενος, ένας άνθρωπος που ασχολείται με πνευματικά θέματα. Έτσι συμβαίνει και με το Σύμπαν.

Βλέπουμε ένα υλικό σύμπαν τέλεια συγχροτημένο όπου όλα τα όντα ζουν συνταριασμένα και οργανωμένα με τον καλύτερο τρόπο, για το καθεύα ξεχωριστά και για το σύνολο. Όλα κινούνται, κατευθύνονται και εξελίσσονται με ακρίβεια προς μορφές ζωής κάθε φορά ανώτερες. Και θεωρείται ότι όλα αυτά δημιουργήθηκαν τυχαία από τη σύγκρουση μερικών μορίων, και ότι η συμπαντική δομή δεν έχει κάποια σκοπιμότητα αλλά ότι αυτοσχεδιάστηκε εξολοκλήρου. Ποιος όμως και τι δημιούργησε αυτά τα μόρια;

Κάποτε ρώτησαν την Έλενα Μπλαβάτσκυ γιατί δεν πίστευε ότι οι γαλάξιες και όλα τα λοιπά στοιχεία του Σύμπαντος είχαν δημι-

ουρηγηθεί τυχαία. Εκείνη απάντησε ότι θα το πίστευε αμέσως αν της αποδείκνυαν πως πετώντας στον αέρα μερικά κομμάτια από ξύλο, μέταλλο, ύφασμα, θα έπεφταν στη γη μεταμορφωμένα σε ένα όργανο που έπαιζε μουσική του Μπαχ, χωρίς να έχει επέλθει κανείς και τίποτε στην πτώση τους.

Η αλήθεια είναι ότι αν βλέπουμε το ζήτημα με καθαρή διάνοια, είναι αδύνατον τόσο το ένα όσο και το άλλο. Έτσι, οι σοφοί της Ανατολής, όπως και οι δυτικοί κλασικοί φιλόσοφοι, λένε ότι υπάρχει ένας Απρόσωπος Γενικός Νόμος ή «Ντάρμαν» που κυριαρχεί σε όλο το σύμπαν, σε όλες τις δυνατές του διαστάσεις. Δεν υπάρχει ένας προσωπικός Θεός που αγαπάει, μισεί, προτιμά, εμποδίζει. Αλλά μια Υπέρ-νοητική Πρώτη Δύναμη της Φύσης, κάπως έτσι όπως ο Λόγος του Πλάτωνα στην αρχαιοελληνική εσωτερική παράδοση. Πίσω από την Πρώτη Δύναμη είναι η Αιτία αυτής, που είναι ακόμη Δυαδική (καθαυτή «υποκειμενικά»), και μετά η ΑΙΤΙΑ χωρίς αιτία, δηλαδή η Μοναδική Αλήθεια, ο Μη Αριθμός (μη-δεν) που είναι η αρχή όλων των αριθμών. Μέσα στο Ντάρμαν υπάρχουν διαφορές (ειδικότητες) ή ιδιαίτεροι νόμοι που λέγονται Ντάρμα. Ανακεφαλαιώνοντας μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν τρεις τάξεις Ντάρμα, δηλαδή ΟΜΑΔΙΚΟ, ΑΤΟΜΙΚΟ και ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ.

Στη Μπαγκαβάτ Γκίτά, ο Κρίσνα λέει: «Κάθε φορά που οι άνθρωποι βγαίνουν από το Ντάρμα τους και κυριαρχεί η αδικία, τότε εγώ Γεννιέμαι.»

ΟΜΑΔΙΚΟ: Είναι το Ντάρμα που περιέχει τα πολυάριθμα όντα του ίδιου είδους ταυτόχρονα. Έτσι εφαρμόζεται σε έναν γαλαξία, σε ένα αστρικό σύστημα, στην ανθρωπότητα αλλά ακόμα και σε μια κοινωνία μυρμηγκιών κλπ. Όταν το Ντάρμα αναφέρεται στην ανθρωπότητα, εφαρμόζεται σε εκείνους τους γενικούς νόμους της φυσικής εξέλιξης της που κυριαρχούν στο σύνολό της, ή τουλάχιστον στις μεγάλες ομάδες της. Έτσι λοιπόν θα πούμε για το Ομαδικό Ντάρμα ότι είναι αυτό που επηρεάζει μια χώρα, μια επαρχία, μια οικογένεια κλπ.

ΑΤΟΜΙΚΟ: Είναι αυτό που οδηγεί και επηρεάζει τις δράσεις του ΕΓΩ – της τριάδας – δηλαδή εκείνου που είναι ο άνθρωπος στο βάθος του εαυτού του και που διατηρείται κατά τις μετενσαρ-

κώσεις του. Είναι το Ντάρμα που παίρνει και θεριώνει τα σπυδαίοντερα πνευματικά επιτεύγματα (του ανώτερου εαυτού) σε κύκλους χιλιάδων ετών. Είναι ο Ηθικός Νόμος που υπάρχει στο βάθος των συνειδήσεών μας και μένει πάντα ξύπνιος.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ: Επηρεάζει και διοικεί τα γεγονότα της καθημερινής ζωής μέσα σε αυτό τον κόσμο των ασημαντοτήτων και μικροτήτων που γεμίζουν σχεδόν όλες τις ανθρώπινες μέρες. Αποτελείται από μικρά διαστήματα χρόνου και οι κύκλοι του είναι βραχείς και ταχείς.

Θα μπορούσαμε να κάνουμε πολλές άλλες ταξινομήσεις γιατί ακόμη και τα μόρια, τα άτομα, τα υποσωματίδια που αποτελούν τις πυρηνικές υποδομές, διοικούνται από νόμους τόσο αμετάβλητους όσο είναι εκείνοι που κάνουν να περιστρέφονται τα συγκροτήματα των γαλαξιών. Αυτή η γενική περιγραφή μας δίνει όλο το μεγαλείο αυτής της τόσο μεγάλης συμπαντικής αρχής.

Θα ρωτήσει ίσως κάποιος: Αν αυτοί οι νόμοι όμως λειτουργήσουν με άριστη αποτελεσματικότητα πάνω σε όλα τα όντα και δεν μπορεί κανείς τους παραβεί, τότε πώς συμβαίνουν τα κοσμικά ατυχήματα που διακόπτουν την προγραμματισμένη εξέλιξη εκατομμυρίων όντων, και γιατί υπάρχει τόσοσ ανθρώπινος πόνος; Αυτή τη φιλοσοφική δοξασία του Ντάρμα δεν θα μπορούσε να την καταλάβει κανείς χωρίς να γνωρίσει τη συμπληρωματική της, δηλαδή το ΚΑΡΜΑ (σανσκριτική λέξη που σημαίνει δράση).

Το Κάρμα είναι ο νόμος της «Δράσης και Αντίδρασης», δηλαδή αυτό που κάνει κάθε δράση να γίνεται αιτία για μια επόμενη, και αποτέλεσμα μιας προηγούμενης. Έτσι, όλο το σύμπαν είναι δεμένο με αλυσίδες δράσεων. Αν η δράση είναι μέσα στο Ντάρμα, τότε είναι ΟΡΘΗ ΔΡΑΣΗ και δεν δημιουργεί καρπούς. Αλλά αν είναι έξω από το Ντάρμα ή Νόμο, τότε προκαλεί πικρούς καρπούς πόνου, οι οποίοι θα ωθήσουν τον άνθρωπο να φύγει από τον πόνο και να επιστρέψει πάλι στην πορεία του Ντάρμα, στο δρόμο του Νόμου. Ομοίως υπάρχουν τρεις τάξεις Κάρμα: Ομαδικό κάρμα (ή καρμάν), ατομικό κάρμα από «μακρινό κύκλο», και προσωπικό κάρμα από «βραχύ κύκλο».

ΟΜΑΔΙΚΟ ΚΑΡΜΑ: Τα παραδείγματα που θα μπορούσαμε να πούμε προέρχονται από τις αντιλήψεις που δώσαμε για το

Ντάρμα. Μεγάλες, για παράδειγμα, κοσμικές καταστροφές παράγονται από μια παράβαση του νόμου σε αυτό το ίδιο κοσμικό επίπεδο. Η καταστροφή αυτή δίδει τη δυνατότητα να δημιουργηθούν νέες μορφές, μη επηρεασμένες από τα προηγούμενα λάθη και τον εκφυλισμό.

ΑΤΟΜΙΚΟ ΚΑΡΜΑ: Επηρεάζει τις δράσεις του Εγώ, δηλαδή εκείνες τις καλές ή κακές δράσεις που το άτομο-Εγώ κάνει από «βάθος καρδιάς».

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΡΜΑ: Αποκτιέται με τις μικρές καθημερινές και μηχανικές αντιδράσεις. Έτσι λοιπόν ο άνθρωπος είναι ένα προϊόν του Εαυτού του, γιατί οι περασμένες δράσεις του προσδιορίζουν τις ευκαιρίες του παρόντος. Από το βάθος της ίδιας του της «προσωπικότητας» προέρχονται οι πόνοι και οι αγωνίες του, και ομοίως από τα βάθη του Εγώ του θα προσέλθουν οι σωτήριες λύσεις. Έτσι δεν πιστεύουμε πως κάποιος Θεός ή Διδάσκαλος μπορεί να απελευθερώσει τον άνθρωπο, αλλά μόνο αυτός ο ίδιος μπορεί να ελευθερώσει τον εαυτό του. Διότι αν οι θεοί μπορούσαν να μας λυτρώσουν, ήδη θα το είχαν κάνει χωρίς όρους ή προηγούμενες συμβάσεις, δηλαδή από αγνή Αγάπη. Αλλά επειδή δεν μπορούν, δεν το κάνουν. Οι θεοί και ο Διδάσκαλος μπορούν μόνο να μας δείξουν την Ατραπό, το Δρόμο, που αυτοί οι ίδιοι πάτησαν πριν από εμάς, αλλά δεν μπορούν να τον βαδίσουν για εμάς.

Ο πόνος είναι «φορέας συνείδησης», είναι η αυτοματοποιημένη προειδοποίηση ότι έχουμε σφάλλει στο δρόμο, ότι έχουμε παραβεί το Ντάρμα, και αυτή η δύναμη καρμικής αντίδρασης (ο πόνος) μας φέρνει πάλι στην ορθή Ατραπό – μέσω της ορθής δράσης ή γιόγκα. Η διδασκαλία της ορθής δράσης είναι πολύ σημαντική για τον μαθητή που αρχίζει τα πρώτα βήματα στην Ατραπό της Μαθητείας για την κατάκτηση της Αλήθειας. Σύμφωνα με τη διδασκαλία αυτή, ο άνθρωπος πρέπει να ακολουθεί το Ντάρμα του, το δρόμο του, και να δρα χωρίς να περιμένει καρπούς από τα έργα του. Απλά να εκτελεί τις απαραίτητες δράσεις που επιβάλλει το Κάρμα του για να μην ξεφύγει από το δρόμο της εξέλιξής του ούτε να επηρεάζεται από το άσχημα ή καλά αποτελέσματα των δράσεών του, γιατί η συνείδησή του θα πρέπει να βρίσκεται πιο ψηλά από τις καθημερινές αποτυχίες ή επιτυχίες.

Ακόμα, σύμφωνα με την ορθή δράση, ο κάθε άνθρωπος έχει το δικό του Ντάρμα που ορίζεται από τα γεγονότα του δικού του κάρμα. Γι' αυτό πρέπει να ακολουθεί το δικό του δρόμο και να μην επιβουλεύεται το δρόμο των διπλανών του, ακόμα κι αν είναι ευκολότερος από το δικό του.

**Μαχάτ (σανσκριτικός όρος) = Στην κυριολεξία «ο Μεγάλος». Η πρώτη Αρχή σιμπαντικής διάνοιας και συνείδησης. Στη φιλοσοφία των Πουράνα, το πρώτο προϊόν της ριζικής φύσης ή Πραντάνα (ίδια με την Μουλαπρακρίτι), παραγωγός του Μάνας ή σκεπτόμενης αρχής, και του Αχανκάρα ή της εγωικότητας και του αισθήματος «εγώ είμαι» (στο κατώτερο μάνας-νοητικό).*

«Ο άνθρωπος δεν μπορεί να πετύχει την απελευθέρωση από τη δράση, αν δεν είναι δραστήριος. Επίσης, δεν μπορεί να φτάσει στην τελείωση αν είναι αδρανής (...) Γι' αυτό εκτέλεσε την προκαθορισμένη δράση σου, γιατί η δράση είναι ανώτερη από την αδράνεια. Με την αδράνεια δεν μπορείς να συντηρήσεις ούτε καν το σώμα σου. Ο άνθρωπος δεσμεύεται από τα δεσμά του κάρμα, αν δεν εκτελεί τις πράξεις του σαν μια θυσία. Γι' αυτό, ω Αρχούνα, εκτέλεσε το καθήκον σου δίχως προσκόλληση (...).

«Μάθε ότι η δράση ξεπηδά από το Αιώνιο και το Αιώνιο προβάλλει από το Ακατάστρεφτο. Επομένως το Αιώνιο που διαπερνά τα πάντα, είναι πάντοτε παρόν στη θυσία (...). Εκτελώντας το καθήκον του ο άγιος Τζανάκα και άλλοι άγιοι έφτασαν στο σκοπό. Παρόμοια κι εσύ πρέπει να δρας και να κάνεις το καθήκον σου για το καλό των κόσμων (...).

« Όπως ο αδαής εργάζεται με ζήλο και προσκόλληση στο έργο του, για το δικό του καλό, έτσι δρα και ο σοφός αλλά χωρίς προσκόλληση και για το καλό των άλλων. Ο σοφός ας μη μπερδεύει το νου των αδαών που είναι προσκολλημένοι στη δράση, αλλά ας εκτελεί τις πράξεις του με το πνεύμα της Γιόγκα, και ας οδηγεί και άλλους στην ορθή δράση (..).

«Εκείνοι που ασκούν συνεχώς τη διδασκαλία Μου με αφοβία και θάρρος, ελευθερώνονται από τα αποτελέσματα της δράσης. Αλλά εκείνοι που αντιδρώντας δεν ακολουθούν τη διδασκαλία Μου, εξαπατώνται σε κάθε γνώση. Μη έχοντας διάκριση, οδηγούνται στην καταστροφή.

«Ακόμα κι ένας άνθρωπος πνευματικής γνώσης δρα σύμφωνα με τη δική του φύση. Όλα τα όντα ακολουθούν τη φύση (...). Είναι καλύτερα για τον άνθρωπο να εκτελεί ατελώς το δικό του ντάρμα, παρά να εκτελεί τέλεια το ντάρμα κάποιου άλλου. Είναι καλύτερα να πεθαίνει κανείς με το δικό του ντάρμα.»

(Μπαγκαβάτ Γκιτά, κεφ 3, «Ο Αληθινός Δρόμος της Δράσης»)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25, 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.210 3620702 ΤΗΛ & FAX: 210 3610961

Είσοδος Ελευθέρα – Ώρα 8:00 μμ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

- 3 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Θεόδωρος Κατσιφής: Μια νέα Στοά
- 7 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ. Θεοσοφικό θέμα
- 8 Τετάρτη, ΥΠΑΤΙΑ. Έριζα Λέτσερς: Γίνετε το φως του εαυτού σας
- 9 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής: Οι ανθρώπινες σχέσεις
- 10 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Σπυρίδων Ντζιώρας: Περί Αναξίμανδρου
- 13 Δευτέρα, ΑΘΗΝΑ. Βασίλειος Καρζαντζός: Εισαγωγή στη Θεοσοφία
- 14 Τρίτη, ΟΡΦΕΥΣ. Αλέξ. Μπουσινλέγκας:
Ορφεύς (μέρος 1ον) Ο πρώτος Μυσταγωγός
- 15 Τετάρτη, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ. Σαρ. Νιζητόπουλος:
Αμμόνιος Σακκάς, Ιδρυτής του Νεοπλάτωνισμού
- 16 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ. Κρυσταλλία Ιωαννίδου:
Η Παγκόσμια Ενότητα όλων των Θρησκειών
- 17 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Σωτ. Νικολακόπουλος:
Τεχνητή νοημοσύνη και εσωτερισμός
- 21 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ. Θεοσοφικό θέμα
- 22 Τετάρτη, ΥΠΑΤΙΑ. Έριζα Λέτσερς:
«Ο Κύριος των Ορέων» - Πίνακες του Ν. Ρέριχ
Προβολή και συζήτηση
- 23 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Κυρ. Αντωνίου:
Ο Μωυσής και τα μωσαϊκά μυστήρια
- 24 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Χαρ. Μπάρακλης:
Παγκόσμια πνευματική γνώση (μέρος 1ον)
- 29 Τετάρτη, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ. Γεώργιος Σιβρής:
Οι Αναλόγιμοι φιλόσοφοι της Αλεξάνδρειας

- 30 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ. Κρυσταλλία Ιωαννίδου: Κάσμα Γιόγκα
 31 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Θεόδωρος Κατσιφής: Νευροθεολογία

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

- 3 Δευτέρα, ΑΘΗΝΑ. Βασίλειος Καρκαντζός:
 Η μυστηριακή θρησκεία των Αβοριγίνων
- 4 Τρίτη, ΟΡΦΕΥΣ. Αλέξ. Μπουσουλέγκας:
 Ορφεύς (μέρος 2ον) Ιδρυτής Μυστηρίων και εμπνευστής
 πολιτισμού
- 5 Τετάρτη, ΥΠΑΤΙΑ. Έρικα Λέτσερις: Σαμανισμός.
 Μύθος και πραγματικότητα (Προβολή)
- 6 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής:
 Το μυστικό της φιλοσοφικής λίθου
- 7 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Μιχαήλ Γρηγορίου: Αλχημεία (μέρος 1ον)
- 11 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ. Θεοσοφικό θέμα
- 12 Τετάρτη, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ. Σαρ. Νικητόπουλος:
 Το σώμα του Φωτός στην δυτική εσωτερική παράδοση
- 13 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ. Κρυστ. Ιωαννίδου:
 Κρυσταμούρτι και Θεοσοφική Εταιρεία. Η επόμενη ημέρα.
- 14 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Δημ. Μητρόπουλος:
 Περιβαλλοντικοί προβληματισμοί
- 18 Τρίτη, ΟΡΦΕΥΣ. Θεοσοφικό θέμα
- 19 Τετάρτη, **ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**
- 20 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Ηρώ Ζάραγκα: Ο Ορφικός θίασος
- 21 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Στυλιανός Τάκας: Παλιγγενεσία της ψυχής
- 24 Δευτέρα, ΑΘΗΝΑ. Σωτ. Παπαβασιλείου: Ζωροάστρης
- 25 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ. Θεοσοφικό θέμα
- 26 Τετάρτη, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ. Ηρώ Ζάραγκα:
 Οι μυστικοί του Μεσαίωνα (11ος-13ος αιώνας)

27 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ. Νεραϊδοιστορίες – Προβολή ταινίας

28 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Γεώργιος Τσαρούχης:

Αποκρυφισμός και Επιστήμη

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

2 Τρίτη, ΟΡΦΕΥΣ. Θεοσοφικό θέμα

3 Τετάρτη, ΥΠΑΤΙΑ. Έριχα Λέτσερις: Η εξέλιξη της Θ.Ε.
από Μυστική Εταιρεία σε Ανοικτή Σχολή Σοφίας

4 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής:
Η εσωτερική σχολή της Θεοσοφικής Εταιρείας

5 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Χαρ. Μπάρακλης:
Παγκόσμια πνευματική γνώση (μέρος 2ον)

8 Δευτέρα, ΑΘΗΝΑ. Δημ. Μητρόπουλος: Το Δένδρο της ζωής

9 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ. Θεοσοφικό θέμα

10 Τετάρτη, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ. Γεώργιος Σιβρής:
Η δύναμη της Ειμαρμένης

11 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ. Κρυσταλλία Ιωαννίδου:
Οι άγγελοι στα ιερά κείμενα

12 Παρασκευή, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Αντώνιος Παπανδρέου: Περί Επίκουρου

16 Τρίτη, ΟΡΦΕΥΣ. Θεοσοφικό θέμα

18 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής:
Το μυστηριακό νόημα των Χριστουγέννων

19 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ. Σπυρ. Παρασκευάς: Περί Θείου (μέρος 1ον)

Με γνώμονα τους σκοπούς της Θεοσοφικής Εταιρείας για έρευνα και συγκριτική μελέτη φιλοσοφίας, θρησκείας και επιστήμης, υπενθυμίζουμε στα μέλη μας και τους συνδρομητές του ΙΛΙΣΟΥ ότι είναι ευπρόσδεκτα προς δημοσίευση εργασίες και κείμενά τους.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος
Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά
κάθε ημέρα από 10.30 - 1,
εκτός Σαββάτου και Κυρια-
κής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:
Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεστίου 25, 106 71, Αθήνα

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη
Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας
Κέρκυρα: Γεώργιος Αγιούς
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Πάτρα: Αθ. Ζαφειρόπουλος
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος:
Αθην. Παπαδόπουλος
Γρ. Αυξεντίου 29
Μέγαρο Δίπα 456
Τ.Τ. 6021, Λάρνακα
Τηλ. 00357-24654511 (Οικίας)

Όλα τα άρθρα γνωστών συγγραφέων που δημοσιεύονται
στο περιοδικό Ιλισός φέρουν την ευθύνη των ιδίων για το
περιεχόμενό τους και δεν σχολιάζονται ούτε λογοκρίνονται
από την συντακτική επιτροπή του Ιλισού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	6€
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέξαντ	10€
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram	10€
Οι Βαθύτερες Ώφεις της Ζωής - N. Sri Ram.....	10€
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold.....	16€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες - Ernest Wood.....	16€

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΤΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΘΕΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΓΑ

Γιόγκα και Αποζευγισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσκι
Μεταναστεύση - Irving Cooper
Οι Διδασκαλίες ενός Μύστη - Δημ. Ιωαννίδης
Μελέτη επί της Συνείδησης - Άννη Μπέξαντ
Η Ατραπός του Αποζευγισμού - Α. Μπέξαντ, C.W. Leadbeater
Θεοί εν Εξορία - G. G. Van Der Leeuw

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και
στα γραφεία της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,

T.T. 106 71

Τηλ. + Fax. 210 3610961

Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντιταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

C W. Leadbeater

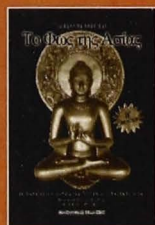
Σ' Εκείνους που Πενθούν

C W. Leadbeater

Αόρατοι Βοηθοί

(Πρώτη έκδοση στην Ελληνική γλώσσα)

Sir Edwin Arnold

Το Φως της Ασίας

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Αόρατοι Βοηθοί.....	16€
Σ' Εκείνους που Πενθούν.....	8€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες	16€
Το Φως της Ασίας.....	16€

Κυκλοφορεί
η πρώτη έκδοση στην Ελληνική γλώσσα
του έργου του Καθηγητή
ERNEST WOOD

«ΟΙ ΕΠΤΑ ΚΟΣΜΙΚΕΣ ΑΚΤΙΝΕΣ»

κάποιο τρόπο σε διαφορετικές κατηγορίες τους ανθρώπους αλλά και τα ζώα, τα φυτά, τα ορυκτά, χρώματα, ήχους και πλανήτες, όπως αναφέρεται σε ορισμένα βιβλία;

• Από πού προέρχονται οι δυνάμεις που θαρρείς ότι διαφοροποιούν τα πράγματα μεταξύ τους και τα ωθούν σε έναν παράξενο βαθμό συγγένειας διαφορετικής για κάθε «ομάδα»;

Στο παραπάνω βιβλίο του ο συγγραφέας, δίνει απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αντλώντας από τη θεοσοφική διδασκαλία έτσι όπως την παρέδωσε η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ, την οποία συνδυάζει με την Ινδουιστική θρησκεία.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ